

Valentin Krasnogorov

Sad il' nikad

Komedija u dva dijela

Pokušaj traženja smiješnoga u tužnom
s predahom za razmišljanje

S ruskog preveo:

Božidar Smiljanić

Sva prava strogo pridržana!

Prije uprizorenja nužno je ishoditi autorovo pismeno odobrenje.
Prevoditelj je ujedno i ovlaštenu autorov zastupnik za Hrvatsku.

Contacts:

Valentin Krasnogorov:

Tel. (7)-951-689-3-689 (972) 53-527-4146, (972) 53-527-4142

e-mail: valentin.krasnogorov@gmail.com

<http://krasnogorov.com/english/>

Kontakt:

Tel. *385 (0)95-906-4059 (mobitel)

*385 (0)1-293-0787

E-mail: bozidarsmiljanic1@gmail.com

ceo@netfaces.org

netfaces@spamarrest.com

Ako se ne bojite zrcala, požurite u nj pogledati!

(Predgovor objavi djela u časopisu «Suvremena dramaturgija»)

S radošću predstavljam čitatelju oštrumno djelo Valentina Krasnogorova «Sad il' nikad».

Kazališna biografija ovoga zanimljivoga dramatičara počela je one godine kad su se na plakatima pojavila imena njegovih prijatelja – Aleksandra Galina, Semjona Zlotnjikova, Sergeja Kokovkina, i Ale Sokolove. Stvaranje ovoga novog pokoljenja dramatičara obilježava pozornost spram ljudske osobnosti, kazališni novitet i odlučno neslaganje s državnim smjernicama.

Prvo djelo Valentina Krasnogorova – "Prava muškarčina" – bilo je izvedeno 1976 g. u njegovu rodnom gradu – Lenjingradu, i odmah je postalo razvidno da se u mnoštvu dramatičara pojavio novi majstor komedije – tog žanra najobljubljenijeg među gledateljima i najnepopularnijeg među kritičarima i vlastodršcima. Zatim su uslijedila djela kao «Netko mora otići» (izvedena u 40 kaališta pod raznim naslovima), «Slasti preljuba» (BDT, Malo kazalište pod vodstvom L. Dodina u Leningradu), «Svatko slijedi svoju zvijezdu», «Viteške strasti», «Pas», "Taj slabi, nježni spol" i druga.

Usljed životnih okolnosti veza Valentina Krasnogorova s ruskim kazalištem prekinula se tijekom 15 godina. Živeći u inozemstvu, postao je poznati političar, dogradonačelnik jednoga od najvećih izraelskih gradova, ali nije prestao stvarati nova scenska djela. I evo, sada se vraća našem gledateljstvu s velikim uspjehom moskovskih predstava izvedenih po njegovim scenskim djelima.

Za pravo praiizvedbe Krasnogorovljevih djela nadmeću se kazališni redatelji u prijestolnici, rabeći katkada za taj visoki cilj i „neparlamentarne“ borbene metode. Tako se dogodilo s oštrom komedijom „Hajde da se seksamo“, kada mi je redatelj Roman Viktjuk doslovce oteo taj tekst iz ruke, da bi ga odmah uprizorio u svom kazalištu. Bog mu presudio!

Stvoriti dobru satiričku komediju jednako je privlačivo, kao i teško. «Povorka gnoma» blještav je primjer uspješno riješene takve zadaće. Temu djela ne možeš nazvati neobičnom: bračna kriza. Autor je jednako razmatra i kao važnu društvenu pojavu, ne svodeći je na anegdotu ili srcedrapateljnu melodramu. On uopće ne prikazuje sadržajnu radnju s tradicionalnim zapletom, krizom i razrješenjem, nego otvara našim očima pogled na koncentriranu svakodnevicu. To je vrlo veselo, ali istovremeno i poučno djelo. Dobrio promišljen sadržaj i iskričavo ironični dijalog čine ga privlačivim i glumcima i gledateljima. Uvjeren sam, da će doista svatko tko pročita djelo ili pogleda njegovo uprizorenje, prepoznati sebe kao jednog od njegovih junaka. Ne bojite li se zrcala, požurite u nj pogledati!

Aleksandr Širvindt

Autorov predgovor

Djelo «*Sad il' nikad*» može se pri prvom čitanju činiti površnom komedijom situacija. Ipak, situacije nisu tako smiješne, zaplet nije onoliko zamršen, niti je radnja onoliko poletna koliko to zahtijeva spomenuti žanr. Suviše toga, njegovi junaci ne blistaju ni umom niti visokim moralnim vrijednostima (nije li zato i nazvano „Povorka gnoma“?). Djelo nikoga ne raskrinkava i ništa ne dokazuje. Zato se njegova tema može činiti i beznačajnom. Zašto onda tako silno dira čitatelje? (Jedan od njih mi je rekao da je djelo poput udarca ražnjem u trbuh: ubode te i vrti, vrti, vrti...) I zašto ono pritom postiže takav uspjeh kod gledatelja u onim kazalištima koja su ga odlučila staviti na repertoar?

Tema djela ustvari je vrlo važna: brak i obitelj. Koga se to ne tiče? Što može biti važnije od sreće u svakom domu, pod svakim krovom? A upravo osobne sreće ljudima katastrofalno nedostaje. Prije no što se prihvatio pisanja djela, autor je temeljito proučio radove o sociologiji obitelji. Ispostavilo se, da je sretnih brakova vrlo malo, a rastava prekomjerno mnogo. Supružnici se razvode kako bi našli sreću u sljedećem braku, ali neumoljiva statistika pokazuje da su drugi brakovi još neuspjeliji od prvih. Konfliktnim supružnicima rastava se čini željenim izlazom iz situacije. No, čini se, ni razvod, ni s njim povezano samovanje, ne donose sreću; i rastavljeni imaju svoje probleme...

Statistika je ustanovila uzroke raspada brakova, ali ih nije nikako uklonila. U školi nas poučavaju algebri i trigonometriji, koje zaboravimo sljedeći dan po završetku škole, ali nas nitko ne uči kulturi međusobnih odnosa, nitko ne pripravlja mlade ljude njihovoj budućoj ulozi muža ili žene.

Evo, o svemu tome je i napisano ovo djelo. I, budući da ono nije sociološki traktat, dan mu je, naravno, oblik vesele, ali i gorke komedije. Razloživši harmoniju algebrom, valjalo se ponovno vratiti harmoniji, zaboraviti na sociologiju i statistiku te stvoriti živo djelo.

Do raspada braka dolazi uslijed izvjesnoga stanja u kojemu se oblikuju trokuti: jedno od supružnika (ili oboje) uspostavilo je vezu sa strane. Pritom muževljeva ljubavnica može biti kako slobodna, tako i udata ili rastavljena žena, što uvjetuje narav odnosā i asortiman problema u novonastalom trokutu. Isto vrijedi i za ženinog partnera sa strane. Za proučavanje karaktera odnosa i problema, koji se javljaju u tipičnomu, ne odviše uspješnom braku, u djelu bi moralo djelovati najmanje 12 osoba, od kojih bi svaka vršila svoju zadaću: muž, žena, slobodna ljubavnica, udata ljubavnica, samac ljubavnik, oženjeni ljubavnik, rastavljeni muškarac, rastavljena žena, mužev prijatelj, ženina prijateljica i tako dalje. Budući da bi prevelik broj osoba očigledno naštetio djelu, sve su navedene funkcije koncentrirane u četiri osobe. Takva koncentracija komediji pridaje zasićenost i pooštava njenu komičnost, istovremeno postavljajući pred izvođače složene zadaće. Na primjer, Muž istovremeno ispunjava funkciju i muža, i prijatelja, i oženjenog ljubavnika, Žena funkcije žene, udate ljubavnice i prijateljice itd. To umjetnicima rad na ulogama čini težim, ali i zanimljivijim. Svaka replika bilo koga od junaka ima drukčiji smisao za svakoga od preostalih triju osoba, a za gledatelje – trostruki smisao.

Osobe u djelu nisu junaci, nego su obični ljudi sa svojim slabostima, kolebanjima, sumnjama i osobitom dozom egoizma (zato u njima gledatelji i prepoznaju sebe ili vide u njima neke crte vlastitoga karaktera). Unatoč tomu, prema njima se odnosim sa suosjećanjem. Nesretni su, ali strastveno žude za srećom i trude se dohvatiti je. Bila ta jurnjava za srećom puko trčanje u mjestu, bila to šetnja u krugu, imalo to svršetak tamo gdje je i počelo, nije na nama da se na njih nabacujemo kamenjem.

Poljski i češki kritičari zapazili su „duboki smisao i oštroumlje ovoga veselog, ali mudrog i upozoravajućeg djela“, njegovu „velebnu konstrukciju i blistav dijalog“.

Osobe:

MUŽ

Njegov PRIJATELJ

ŽENA

Njezina PRIJATELJICA

Prvi dio

Scena prikazuje potpuno pokazan stan Muža i Žene podijeljen u segmente – blagovaonicu, spavaonicu i kuhinju. Obiteljski život vidljiv je kao na dlanu. Među ostalim predmetima koji pripadaju blagovaonici nalazi se veliki kaktus u tegli. U spavaonici je široki francuski krevet, oveći ormar za odjeću i zidno zrcalo. Kuhinja je opremljena kvalitetnim namještajem.

Na početku radnje kuhinja i spavaonica su prazne. U blagovaonici Prijatelj hladnokrvno sluša uzrujanu i konfuznu Muževljevu lamentaciju. Muž nervozno korača po sobi, pa će se tako i nabosti na kaktus.

- MUŽ -** Treće: njezin je karakter sasvim nesnosan.
- PRIJATELJ -** Ni tvoj, dopustimo, karakterčić nije šećer.
- MUŽ -** Ti si uvijek na njezinoj strani. Četrto....
- PRIJATELJ -** Zapišimo, može li, da se pamti?
- MUŽ -** Ne treba. U meni je to upisano, da znaš kako! (*Pokazuje četiri prsta.*)
Četrto i najvažnije... Ne, nije najvažnije, o najvažnijemu ćemo poslije, ali je vrlo važno: ona uopće ne dijeli sa mnom moje probleme. Jučer joj kažem: imam neugodnosti na poslu, a ona meni – ne mogu skupiti zelene gumbe za kaput. Eto, tako mi živimo. S njom imam zajedničko jedino to što smo različitog spola.
- PRIJATELJ -** Jesi li gotov?
- MUŽ -** Tek sam počeo. Peto: ona uopće ne zna odgajati dijete. Samo ću-ću-ću i pi-pi-pi. A, misliš, od prirodno nježne duše? Vražju mater!
- PRIJATELJ -** A što bi ti htio? Majka je majka.
- MUŽ -** Nije majka, nego kvočka. Bolje bi bilo da u malca utrpa više kašice i toplije ga umata. Tako se u Jermiškina...
- PRIJATELJ -** Kakvog Jermiškina?
- MUŽ -** Što? Ti ne znaš Jermiškina?!
- PRIJATELJ -** Prvi put čujem.
- MUŽ -** Pa kako to, stari moj, ne znaš Jermiškina? Ma, ništa, upoznat ću vas. Njegova žena tako odgaja klinca – naprosto je užitak gledati! Evo, recimo...
- PRIJATELJ -** O Jermiškinu poslije.
- MUŽ -** Dobro. Šesto... Vrag te odnio!...

- PRIJATELJ -** Što ti je?
- MUŽ -** Ubo sam se na kaktus... (*Pažljivo izvlači iglicu.*)
- PRIJATELJ -** Manje se razmahuj.
- MUŽ -** Gdje sam stao? Ah, da, šesto...
- PRIJATELJ -** Sedmo.
- MUŽ -** Šesto.
- PRIJATELJ -** Kvragu, nek bude šesto.
- MUŽ -** Šesto i najvažnije... Ne, nije najvažnije, ali je vrlo važno... Ne pogađaš?...
Njezina porodica.
- PRIJATELJ -** Punica, je li?
- MUŽ -** Punicu više ni ne spominjem. Tim se predmetom bave svi. Ali žena ima još tušta i tma rodbine, i svi me oni uče kako moram živjeti. Slobodnog dana za izlazak nema, a obvezatno se mora otići na imendan nekakvoj teti Moti. A pride još i svakakve prijateljice i muževi tih prijateljica. Ženiš se, vjeruješ, jednom ženom, a živjeti moraš s cijelom hordom. Nema veze što si u hotelu unajmio sobu za dvoje, jer dobiješ kasarnu sa četrdesetero ljudi. I to ne nakratko, nego za cijeli život.
- PRIJATELJ -** Ti također, pretpostavljam, imaš rodbinu.
- MUŽ -** Eh, što ti je usporedba – njezina rodbina i moja (*Uzdahne.*) Eno Jermiškina – taj od ženine rodbine ima samo punicu, a i ona samo jednom godišnje, neznano odakle, pošalje razglednicu s čestitkom... (*Korača po sobi, pažljivo zaobilazeći kaktus.*)
- PRIJATELJ -** To je sve? (*Poveselivši se.*) Može li da sad otvorimo buteljčicu?
- MUŽ -** Nije zgodno. Pričekajmo.
- PRIJATELJ -** (*S uzdahom.*) Pa dobro, pričekajmo... Što je sedmo?
- MUŽ -** Sedmo... Možda da stvarno zapišemo?
- PRIJATELJ -** Je li moguće da pamtiš sve po točkama?
- MUŽ -** I te kako! Hoću li ponoviti?
- PRIJATELJ -** Ne treba.
- MUŽ -** Mogu ja. (*Poletno.*) Prvo...
- PRIJATELJ -** Ne treba. Idemo radije na „sedmo“.
- MUŽ -** Dobro. Sedmo i najvažnije – ovaj put uistinu najvažnije: ona mene ne voli. Lupetamo o svemu: o dužnosti, odgovornosti, toleranciji, kompromisu, o idealnim ljudima, kako kažu, ne, život valja prihvaćati

kakav jest, i tome slično, a evo, ako se dobro promisli – živimo li skupa bez ljubavi, nismo li obični šljam? (*Ponovno se ubode na kaktus; srdito ga šutne nogom.*)

- PRIJATELJ -** Ma, mili moj, što ljubav ima s tim? Već mi te postaje teško slušati.
- MUŽ -** Ljubav je nešto što se odnosi na dvoje, a brak je - javni pojam. (*Pošuti nakratko.*) Ja tako ne mogu. Eto, vidiš kaktus? Što će joj ta bodljikava nakaza? (*Histerično.*) Čemu? No, reci mi, zašto?!
- PRIJATELJ -** Smiri se.
- MUŽ -** Neću! (*Odlučno.*) Ipak! Razvest ću se!
- PRIJATELJ -** Ne pretjeruj.
- MUŽ -** Sit sam toga.
- PRIJATELJ -** Posvađali ste se, je li?
- MUŽ -** Kako znaš? Pa, tako... Malo.
- PRIJATELJ -** Danas? Pa danas je vaša godišnjica.
- MUŽ -** Supružnici se najbolje svađaju o godišnjicama i slobodnim danima. A ja s njom i u radne dane.
- PRIJATELJ -** Stani, ne potpiruj vatru. I lani si se htio razvesti, ali si ipak ubacio u rikverc.
- MUŽ -** Ovaj put sam čvrst. Ni ne pokušavaj me odgovoriti.
- PRIJATELJ -** Ne pada mi na pamet. Ako više drugog izlaza nema...
- MUŽ -** Jasno da nema. Zato sam te i molio da dođeš ranije, da se posavjetujem.
- PRIJATELJ -** O čemu?
- MUŽ -** Pa... Da se razvedem ili ne.
- PRIJATELJ -** Što se tu ima savjetovati? Ti si već odlučio?
- MUŽ -** Čvrsto.
- PRIJATELJ -** Ako si čvrsto odlučio, onda se razvedi.
- MUŽ -** A dijete? Prepustiti ga toj malograđanki da ga ona odgaja na svoj način i slično?
- PRIJATELJ -** Onda se nemoj razvesti.
- MUŽ -** (*Gorko.*) «Nemoj se razvesti»... Dijete... djetetu,... ali i ja želim sreću. Ili nemam prava na to?
- PRIJATELJ -** Imaš.
- MUŽ -** Ti ćeš, naravno, reći da je djetetu potreban otac.
- PRIJATELJ -** Hoću.

- MUŽ -** A ja ću ti odgovoriti: ako se ne izbavim iz ove möre, zaradit ću infarkt ili ću skončati u jarku. A kakav otac treba djetetu? Živ ili mrtav?
- PRIJATELJ -** Molim lijepo, živ.
- MUŽ -** I što je za dijete gore: vidjeti roditelje odvojeno, ili živjeti u stalnom skandalu?
- PRIJATELJ -** (*Razmislivši.*) Pa što ćemo, onda se razvedi.
- MUŽ -** Najjednostavnije se razvesti. A gdje živjeti? Upravo sad, kad sam, kao, stao na noge, stan sam otkupio... Zbilja, kako ti se sviđa stan? Ljepši je, je li?
- PRIJATELJ -** Koliba i pol.
- MUŽ -** Vidi, ugradio sam bar u zid. (*Pokazuje bar.*) Otвориš poklopac - svjetiljka se upali. Pritisneš dugme - boca se digne.
- PRIJATELJ -** Guba.
- MUŽ -** Na sve se, braco, mislilo.
- PRIJATELJ -** (*Dohvaća bocu iz bara.*) Može li da popijemo skupa?
- MUŽ -** Obavezno. (*Prijateljevo se lice ozari.*) Poslije. Kad sjednemo za stol. (*Uzima od razočaranog Prijatelja bocu, vraća je u bar i zatvara ga.*) Nemam sreće, stari moj. Više ili manje krpam starudiju, i sad što s tim? U podstanare? Nije mi više dvadeset godina da bih mogao počinjati ispočetka.
- PRIJATELJ -** Nemoj se razvesti.
- MUŽ -** Šutjeti, znači, cijeli život? (*Zamisli se.*) Objesit ću se! Odmah ovdje, ne makao se s mjesta. Imaš uže?
- PRIJATELJ -** Imam. (*Izvadi iz aktovke smotak užeta za sušenje rublje i pruža ga Mužu. Ovaj ga sa zanimanjem pregledava i iskušava mu čvrstoću.*)
- MUŽ -** Izvrsno uže. Gdje si ga kupio?
- PRIJATELJ -** Ovdje, u dućanu preko puta.
- MUŽ -** Koliko si platio?
- PRIJATELJ -** Dvadeset dvije.
- MUŽ -** Morali bi i mi kupiti ovakvo; nemamo na čemu sušiti rublje. (*Trgne se.*) Dovraga, o čemu ja govorim? Nek se sad sama brine o rublju i užetima.
- PRIJATELJ -** Onda se razvedi.

- MUŽ -** I razvest ću se. Samo jedno ne valja – ljudi počnu suditi i ogovarati. Na stranu priče, ali u razvodu ima nešto sramotno. Ma, što ti imam objašnjavati, i sâm si razveden.
- PRIJATELJ -** Da, dragi moj, to im se ne sviđa.
- MUŽ -** Zanimljivo. Zašto?
- PRIJATELJ -** A što bi ti htio? Obitelj je temelj društva. Razarajući obitelj, razaraš društvo. Na to se, eto, ne gleda s odobravanjem. Osim toga, svaki razvod je moralni krah, priznanje osobnog poraza. Zato im se i ne sviđa.
- MUŽ -** Ne možeš ni zamisliti kakva će se dići gužva! Sva će se njezina porodica strčati. Pa i moja također.
- PRIJATELJ -** Uvijek je to tako. Trebaš li pomoć, nikoga nema – treba li što osujetiti, svi su na okupu.
- MUŽ -** *(Kolutajući očima i parodirajući tuđi glas.)* „Bože moj – reći će puničina tetica – vi ste uvijek tako dobro živjeli!“ *(Svojim glasom.)* A kad bi samo znala koliko se energije utroši na održavanje privida! Evo što ću ti reći: sretan brak je optička varka. Izvana huj, iznutra fuj. I ne može ga ni biti. Jednostavno, jedni bolje kriju svoje sukobe, a drugi lošije. *(Povjerljivo.)* Ako na mene navali sva ta rabojnička banda nagovarajući me na pomirbu, neću izdržati. Slab sam karakter.
- PRIJATELJ -** Onda se nemoj razvesti.
- MUŽ -** Krasni savjeti: čas „razvedi se“, čas „nemoj“. Imaš li ti svoj stav?
- PRIJATELJ -** Iskreno?
- MUŽ -** A da kako drukčije?
- PRIJATELJ -** Nemoj se razvesti.
- MUŽ -** Zašto?
- PRIJATELJ -** Iz mnogih razloga. Najvažniji je da još nisi sazrio.
- MUŽ -** Što znači to da „nisam sazrio“?
- PRIJATELJ -** Sve dok se na tu temu savjetuješ, znači da je još prerano.
- MUŽ -** Misliš?
- PRIJATELJ -** Zamisli, na primjer, da imaš požar. Što ćeš u tom slučaju učiniti? Bježati glavom bez obzira, ili se savjetovati s prijateljima? „S jedne strane valja se spašavati, a s druge – žao ti je čajnog servisa.“ Ne osjećaš da goriš, gušiš se, gineš, pa onda trpi.
- MUŽ -** A ako neću, ne mogu trpjeti?

- PRIJATELJ -** Čemu si se nakostriješio? Svaki odrastao čovjek ili se razveo, ili se htio razvesti, ili će to htjeti u budućnosti. Samo ne umišljaj da si ti jedini na svijetu tako nesretan. Svima je to isto. Samo što oni nemaju sedam razloga, nego sedamdeset.
- MUŽ -** A ja imam sedamsto! Hoćeš da ti ih sve nabrojim?
- PRIJATELJ -** Ne treba.
- MUŽ -** Ne, reći ću. (*Razgibava prste.*)
- PRIJATELJ -** Ne vrijedi.
- MUŽ -** Osmo...
- PRIJATELJ -** Dosta!
- MUŽ -** Jednom riječju, čvrsto sam odlučio. Evo, sad kada dođe, sve ću joj reći.
- PRIJATELJ -** Hoćemo li slaviti godišnjicu?
- MUŽ -** To nije godišnjica, nego karmine. I križ ću, evo, postaviti.
- PRIJATELJ -** I onda ćeš se kajati.
- MUŽ -** Veliš ti – požar i tomu slično. A znaš li zašto ja trpim? Zato što više nisam čovjek; ja sam pougljenjeno truplo. Ja sam...cijelo groblje. Sva moja maštanja, planovi, nadanja – sve je pokopano. Meni je već sve svejedno. (*Sve više se uzbuđuje.*) Evo, kad ona dođe...

Uđe ŽENA – prekrasna mlada žena. U rukama joj paketi, smotuljci, kutije i par boksačkih rukavica. Prijatelji zbuñjeno ušute.

- ŽENA -** (*Ljubeći Muža.*) Čestitam, mili. Ovo je za tebe. (*Preda mu rukavice.*)
- MUŽ -** Što će meni boksačke rukavice?
- ŽENA -** Za ovaj dan poželjela sam ti darovati nešto muško. Ugodno je pored sebe osjećati pravu muškarčinu. Tako sam barem čula.
- MUŽ -** Ja ne boksam.
- ŽENA -** Da? A tako mnogo o tomu govoriš... Zaključila sam da boksaš. (*Pružajući ruku Prijatelju*) Bok.
- PRIJATELJ -** Čestitam. (*Vadi iz aktovke cvijeće i predaje ga Ženi.*)
- ŽENA -** Hvala. Vrlo si pažljiv. (*Poprijeko gledajući na Muža.*) Nisi kao neki.
- MUŽ -** (*Prijatelju, glasno.*) Ti si, čini mi se, htio zapaliti.
- PRIJATELJ -** Ja?! Ah, da...(*Tiho Mužu.*) Hoćeš se s njom objasniti? Zašto požuruješ?
- MUŽ -** (*Glasno.*) Uzmi pepeljaru.
- PRIJATELJ -** (*Tiho.*) Nemoj se razvoditi, zažalit ćeš.

- MUŽ - *(Glasno.)* Trebaš upaljač?
- PRIJATELJ - Hvala, ne treba. *(Izađe.)*
- MUŽ - *(Nakon dugih kolebanja.)* Moram s tobom porazgovarati.
- ŽENA - I ja s tobom. *(Stavlja cvijeće u vazuu.)*
- MUŽ - Radi se o tom što...
- ŽENA - Jesi li kupio votku?
- MUŽ - Ne.
- ŽENA - A molila sam te!
- MUŽ - Nisam stigao.
- ŽENA - Zanimljivo. Čime si bio tako zauzet?
- MUŽ - Tražio sam dar za tebe.
- ŽENA - Našao si?
- MUŽ - Jesam. Ali ne radi se o tom. Vidiš, dugo sam razmišljao...
- ŽENA - *(Prekidajući ga.)* I ja također razmišljam... što si mi kupio? Parfem?
- MUŽ - Ne, nije parfem.
- ŽENA - A što onda? Sat?
- MUŽ - Nije ni sat. Ti meni nešto muško, a ja tebi nešto žensko.
- ŽENA - Ekspres lonac, ili tako nešto?
- MUŽ - Vidjet ćeš poslije. Ali sad se ne radi o tom. Dugo sam razmišljao i došao sam do zaključka...
- ŽENA - Mili, daj da zaključke ostavimo za sutra. Danas nemamo vremena.
- MUŽ - Ali treba prije ili kasnije...
- ŽENA - Treba. Svakako treba. Ali ne sad. Radije pokaži dar.
- MUŽ - *(Nevoljko joj pruži zamotuljak.)* Ništa osobito.
- ŽENA - *(Razmata zamotuljak i nalazi u njemu kombine.)* Kakva divota! Moja najdraža boja. Mogu ga odmah probati? *(Svlači haljinu i kombine.)*
- MUŽ - Svejedno me saslušaj. Moja odluka neće ti biti novost, zato jer već odavno, ovako ili onako...
- ŽENA - *(U novom kombineu.)* Što veliš?
- MUŽ - Nije loše.
- ŽENA - Sviđam ti se u njemu?
- MUŽ - *(Još uvijek s rukavicama u rukama, ravnodušno.)* Sviđaš.
- ŽENA - *(Grli i ljubi Muža.)* Hvala.
- MUŽ - *(U ženinu zagrljaju.)* Nema na čemu. Hoću reći...

- ŽENA -** (*Zatvori mu usta poljupcem.*) Ništa ne treba govoriti. (*Čvrsto grli Muža. On ispušta rukavice i nevoljko joj uzvraća zagrljaj.*)
- MUŽ -** A i stoji ti kao saliven.
- ŽENA -** Nije prekratak?
- MUŽ -** Prava mjera. (*Privlači je k sebi i čvršće grli.*) Vrata su zaključana?
- ŽENA -** Ne.
- MUŽ -** Da zaključamo?
- ŽENA -** A gosti?
- MUŽ -** Pričekat će.
- ŽENA -** Nije zgodno.
- MUŽ -** Fućka nam se.
- ŽENA -** Htio si sa mnom razgovarati.
- MUŽ -** Poslije.
- ŽENA -** A da razgovaramo?
- MUŽ -** Ne sad.
- ŽENA -** Kucaju.
- MUŽ -** Čulo se.
- ŽENA -** Dolaze.
- MUŽ -** Izgleda.

Uđe PRIJATELJ.

- PRIJATELJ -** Eh-eh... Ne smetam?
- ŽENA -** (*Mirno se dovodi u red.*) Ni najmanje.
- MUŽ -** Slobodan si čovjek.
- ŽENA -** Bit ću gotova za pet minuta. (*Mužu.*) Ne zaboravi na votku.

Ode u spavaonicu gdje se odijeva, pažljivo se ogledajući u zrcalu. Muž navuče rukavice i, izbjegavajući pogledati Prijatelja, počne boksati nanoseći udarce nepostojećem protivniku.

- PRIJATELJ -** Onda?

MUŽ nastavi boksati.

- PRIJATELJ -** Pa, kako je bilo?

- MUŽ -** O čemu ti to?
- PRIJATELJ -** Jesi li porazgovarao?
- MUŽ -** Nisam uspio.
- PRIJATELJ -** Uplašio si se?
- MUŽ -** Ja se uplašio?! Slabo me ti poznaš. Ona je, jednostavno, brza kao zmija.
- PRIJATELJ -** Što ti je rekla?
- MUŽ -** Ništa.
- PRIJATELJ -** A ti njoj?
- MUŽ -** Isto ništa. A zašto i bih? Ionako je sve jasno. Najbolje je odjednom od svega dignuti ruke i otići. (*Izuva papuče i navlači mokasine.*)
- PRIJATELJ -** (*Uznemireno.*) To ti ozbiljno?
- MUŽ -** (*Oblačeći kaput.*) A ti si mislio da pričam viceve? (*Uzme novčanik i vrećicu.*)
- PRIJATELJ -** Kamo ćeš?
- MUŽ -** Po votku. Ona je tražila... Brzo se vraćam. (*Ode.*)

ŽENA se iz spavaonice se vrati u blagovaonicu. Stanka.

- ŽENA -** Onda?
- PRIJATELJ -** (*Nesigurno.*) Što: „onda“?
- ŽENA -** O čemu ste pričali prije nego sam došla?
- PRIJATELJ -** (*Neiskreno.*) O koječemu.
- ŽENA -** Ne muljaj. Već znam: opet se razmahivao s razvodom.
- PRIJATELJ -** Pa kad znaš, zašto pitaš?
- ŽENA -** O čemu je on lupetao, sasvim mi je nezanimljivo. Ali sam vrlo znatiželjna čuti što si ti njemu odgovorio.

PRIJATELJ šuti.

- ŽENA -** Razumije se, odgovarao si ga. Je li?

PRIJATELJ napravi neodređenu gestu.

- ŽENA -** Pitala sam te nešto. Je li?
- PRIJATELJ -** U općem smislu.
- ŽENA -** Usudi se nakon toga reći da imaš savjest.
- PRIJATELJ -** Slušaj...

- ŽENA -** (*Šutke donosi stolnjak.*) Pomozi.
- PRIJATELJ -** (*Pomažući rasprostrti stolnjak po stolu.*) A što sam mogao činiti? Dobro znaš kakav je kad se uzruja.
- ŽENA -** Zato ga je i trebalo nagovoriti da se razvede. Sam od sebe to nikad neće odlučiti.
- PRIJATELJ -** Pa nisam mogao...
- ŽENA -** (*Utrpa mu u ruke krigle.*) Postavi.
- PRIJATELJ -** Koliko će nas biti?
- ŽENA -** Četvero.
- PRIJATELJ -** Zašto tako malo?
- ŽENA -** Nije okrugla godišnjica, a ni love se nema. Razmjesti stolce.
- PRIJATELJ -** Kaktus će smetati. Možemo ga iznijeti?
- ŽENA -** Nek stoji, gdje stoji. (*Brižljivo četkom čisti prašinu s kaktusa.*)
- PRIJATELJ -** (*Postavljajući krigle.*) Tko je četvrti?
- ŽENA -** Prijateljica.
- PRIJATELJ -** Poznam ju?
- ŽENA -** Ne. Ali će ti se svidjeti. Možeš se nabacivati.
- PRIJATELJ -** Dopuštaš?
- ŽENA -** To je bolje, nego mom mužu davati idiotske savjete.
- PRIJATELJ -** Zašto: „idiotske“?
- ŽENA -** Ti se u cijeloj toj priči ponašaš podlo i nisko.
- PRIJATELJ -** A ti, svejedno, uspori malo.
- ŽENA -** Što je bilo?
- PRIJATELJ -** Ništa.
- ŽENA -** Nije istina. Ja sam se našla u sosu, a ti si zakukao.
- PRIJATELJ -** Valjda mu smijem željeti dobro.
- ŽENA -** A meni?
- PRIJATELJ -** I tebi. Ali s njim sam išao u školu.
- ŽENA -** A sa mnom?
- PRIJATELJ -** I s tobom. Ali on mi je ipak prijatelj.
- ŽENA -** A ja? Što sam ti ja?
- PRIJATELJ -** Ti?... Što bih ti rekao... Znaš i sama...
- ŽENA -** No, svejedno? Reci, ne ustručavaj se. Ta riječ nije uvredljiva.
- PRIJATELJ -** No... Prijateljica.

- ŽENA -** Ah, kako profinjeno!
- PRIJATELJ -** Slušaj... (*Hoće je zagrliti.*)
- ŽENA -** (*Gurne mu u ruke pladanj.*) Drži.
- PRIJATELJ -** Zašto?
- ŽENA -** Da držiš.
- PRIJATELJ -** Po tebi, kako te god on oblajavao, ja sam se s tim trebao slagati?
- ŽENA -** Obzirom na odnos između mene i tebe, bio si obvezan ponašati se kao da me želiš vidjeti slobodnu. A ti se zapravo bojiš da ja odjednom ne postanem raspuštenica.
- PRIJATELJ -** (*Mlitavo se braneći.*) Ne, zašto to...
- ŽENA -** (*Žestoko.*) Zato, jer je s udatom „prijateljicom“ komotnije. Ona se ne petlja, ne gnjavi, ne krade vrijeme, ne remeti mir, ne prčka po tvojim poslovima i ne poseže za tvojom dragocjenom slobodom. Ona naprosto radi ono što treba i nestaje do sljedećeg sastanka. Ugodno, nije li tako? A najvažnije...
- PRIJATELJ -** Smiri se.
- ŽENA -** ...a najvažnije je, da se može stvoriti utisak kako bi s njom živio zajedno za sva vremena, ali eto, na nesreću, ona nije slobodna.
- PRIJATELJ -** Prestani.
- ŽENA -** Znam ja dobro, da se ti više od svega na svijetu, bojiš ženidbe.
- PRIJATELJ -** Imam gorko iskustvo.
- ŽENA -** Izgovor.
- PRIJATELJ -** Ti ne znaš što sam ja kusao s bivšom ženom.
- ŽENA -** Pričam ti priču. Tebi ne vrijedi vjerovati.
- PRIJATELJ -** A tebi vrijedi? Pa vidio sam što ste tu radili.
- ŽENA -** Moj Bože, kakav grijeh! Uхватili su me s vlastitim mužem!
- PRIJATELJ -** A uvjerala me kako s njim nemaš ništa.
- ŽENA -** Ti, reklo bi se, ostavljaš utisak da si ljubomoran?
- PRIJATELJ -** Ja ne ostavljam utisak, ja jesam ljubomoran.
- ŽENA -** Uistinu?
- PRIJATELJ -** Uistinu.
- ŽENA -** Ako hoćeš, reci riječ i napustit ću ga. Hoćeš?
- PRIJATELJ -** (*Nesigurno.*) Mmaa... Znaš...
- ŽENA -** Prepao si se?

- PRIJATELJ -** Nemoj misliti da odustajem. Jednostavno treba malčice pričekati.
- ŽENA -** Što to treba pričekati?
- PRIJATELJ -** Sve se to mora donekle slegnuti, sazreti... Pa će se, vidiš, samo po sebi srediti.
- ŽENA -** Pa onda, hajde da se dogovorimo. Ako se tebi danas ništa ne slegne i ne sredi, smatraj da je među nama sve gotovo. Jesi li me razumio? Danas.
- MUŽ -** (*Ulazeći.*) Što: „danas“?
- PRIJATELJ -** Godišnjica. (*Uruči Mužu pladanj.*) Drži.
- MUŽ -** Zašto?
- PRIJATELJ -** Da držiš. (*Izlazi, vadeći cigarete.*)
- MUŽ -** Što mu je?
- ŽENA -** (*Razdraženo.*) Gdje je votka?
- MUŽ -** (*Pokunjeno.*) U dućanu.
- ŽENA -** Nisi je kupio, je li?
- MUŽ -** Već je kasno. Ne vidiš koliko je sati?
- ŽENA -** Ni to nisi u stanju obaviti. Mačo...

MUŽ šutke postavlja tanjure.

- ŽENA -** Ne bi li stavio kravatu... Hoćeš-nećeš – takav je dan.
- MUŽ -** Zašto? Gostiju gotovo neće ni biti.
- ŽENA -** (*Razdraženo.*) Ne radi gostiju. Radi mene.

Nezadovoljna šutnja. Uđe PRIJATELJ.

- PRIJATELJ -** (*Osjećajući da je došlo do razmirice.*) Ja vam, zapravo, želim za vaš dan dati nešto važno i sjajno. (*Izvuče iz aktovke bocu.*)
- MUŽ -** (*Obradovano.*) Nije valjda votka?
- ŽENA -** Što je na vrijeme, to je na vrijeme. (*Mužu.*) Uči od njega.
- MUŽ -** (*Osjećajno.*) Hvala ti, stari, spasio si me. Kako ti je palo na pamet da je doneseš?
- PRIJATELJ -** Uvijek ja to imam sa sobom. Za svaki slučaj.
- ŽENA -** Pa dobro. Idem se pozabaviti pečenjem.
- MUŽ -** Trebaš pomoć?
- ŽENA -** (*Odmjeri ga pogledom.*) Ne trebam. Radije otvorite boce i uopće pripravite sve što treba. (*Ode u kuhinju i počne se baviti pripravljanjem*

pečenke. Po njenim odrješitim pokretima lako se prepoznaje loše raspoloženje.)

- PRIJATELJ -** Opet ste se počupali?
- MUŽ -** To nije svečanost, to je klaonica.
- PRIJATELJ -** *(Oprezno.)* Razvod nisi spominjao?
- MUŽ -** Još ne. *(Uzima kravatu.)*
- PRIJATELJ -** *(Uvjerenno.)* Ni ne treba.
- MUŽ -** *(Uspaljeno.)* A htjednem li ja gutnuti, recimo, malčice slobode?
- PRIJATELJ -** Daj da mi radije gutnemo malo votke.
- MUŽ -** Neću.
- PRIJATELJ -** Malčice.
- MYŽ -** Znaš već da nisam ljubitelj.
- PRIJATELJ -** Kapljicu-dvije.
- MUŽ -** Ne, nije mi do toga. Samo da vežem čvor. *(Zateže kravatu.)*
- PRIJATELJ -** Nikamo se nećeš iskobeljati. Jednostavo iz jedne ćelije upadaš u drugu. Svi maštaju o bijegu u slobodu, a samo odu drugoj ženi.
- MUŽ -** Po tebi nema iznimaka?
- PRIJATELJ -** Jao! Može se izbaviti od jednoga ili mnogo partnera, ali od samoga braka – nikada. A sva nevolja nije u partneru, nego u samom braku.
- MUŽ -** Misliš?
- PRIJATELJ -** Točno znam. Nedavno je neki znanstvenik pomoću termodinamike dokazao da je normalni ishod braka – konflikt i razvod. Ti se, evo, mrcvariš, uzrujavaš, misliš da samo tebi nije uspjelo, a to je, ustvari, zakon. Tu se ništa ne može.
- MUŽ -** Kakvu vezu ima moja žena s termodinamikom?
- PRIJATELJ -** Zamisli da na stolu stoji čajnik. Može li se on sam od sebe ugrijati?
- MUŽ -** Ne, naravno.
- PRIJATELJ -** Tako i brak – on je takav čajnik. On se može samo ohladiti. Prirodni zakon. Pitanje vremena. Taj znanstvenik je naveo i brojke: pola brakova završava razvodom. A od druge polovice sretna je samo trećina. Trenutačno sretna.
- MUŽ -** Nije moguće!
- PRIJATELJ -** Statistika. A tebi se učinilo da si ti jedini mučenik?
- MUŽ -** Zašto se onda ljudi žene?

- PRIJATELJ -** Svatko o sebi misli da je iznimka. (*Pošutjevši.*) Hoće li biti kakve glazbe?
- MUŽ -** Odmah ću nešto staviti. (*Odabere disk i uključi CD-player. Zazvuči glazba.*) Znaš, neovisno o tvom znanstveniku, meni su se takve misli motale po glavi. Ugledam, desi se, na ulici žensku – mladu, jedru, prekrasnu – gledam je, rastapam se od miline, a onda pomislim: nije li i ona nekome dodijala?
- PRIJATELJ -** Prirodni zakon. Pitanje vremena.
- MUŽ -** Koliko se svijeta, zasigurno, jednako tako kinji u sebi po kućama. Milijuni... A stvarno je to tako važno: sreća pod svakim krovom!
- PRIJATELJ -** Već kako tko, ali ja sam to davno shvatio.
- MUŽ -** Tebi osobno nije bilo strašno razvesti se?
- PRIJATELJ -** Naravno, bilo je strašno.
- MUŽ -** Pa kako si odlučio?
- PRIJATELJ -** Dozlogrdjela mi je žena.
- MUŽ -** Je li bila gora od moje?
- PRIJATELJ -** I usporedio sam. Takvu kao što je tvoja, valja svijećom tražiti. Kod vas se radi o nespojivosti.
- MUŽ -** «Nespojivost»... Glupost. Jermiškin ni za takvu riječ ne zna. A zašto? Zato što mu je žena – kraljica. Zbog njega je i motocikl naučila voziti.
- PRIJATELJ -** A u čemu je tvoja loša?
- MUŽ -** Možda ona i nije loša. U svakom slučaju, dok se nisam s njom oženio, ona mi se čak i sviđala. Moguće je da se i sad nekome sviđa.
- PRIJATELJ -** Žena je... kao Mjesec. Uvijek je prema tebi okrenuta istom stranom. S druge strane može biti i privlačiva, ali ti to ne vidiš.
- MUŽ -** To stoji.
- PRIJATELJ -** Kad se najneviniji nedostatak ponavlja deset tisuća puta, postane nepodnošljiv. Ja sam svojevremeno zagrizao na šarenu bluzicu; do dana današnjega mi titra pred očima.
- MUŽ -** Imala je tešku narav?
- PRIJATELJ -** Bog te sačuvao!
- MUŽ -** A temperament?
- PRIJATELJ -** Kao smrznuti bakalar.
- MUŽ -** Pa zašto si se s njom oženio?
- PRIJATELJ -** Zašto se svi žene – iz gluposti.

- MUŽ -** Ne žene se svi iz gluposti. Neki se žene... (*Uzdahne.*) ...iz nužde.
- PRIJATELJ -** I to je glupost. Uostalom, nisam se ja njome oženio, ona se za mene udala.
- MUŽ -** Inicijativu ipak, priznajmo, daju muškarci.
- PRIJATELJ -** Kad je to za noć – dvije, naravno, poduzetniji su muškarci, ali kad je za cijeli život, bezuslovno, ženske.
- MUŽ -** Šteta što si ženu odveo u drugi grad. Tako je nisam uspio upoznati.
- PRIJATELJ -** Ništa nisi izgubio.
- MUŽ -** Znači, otada si ženomrzac.
- PRIJATELJ -** Žene ne volim, ali nemam ništa protiv ženskog roda.
- MUŽ -** Bacio si oko, valjda, na nekakvu usamljenu ljepoticu?
- PRIJATELJ -** Zašto baš usamljenu?
- MUŽ -** Nije li jasno? Uvijek slobodna, uvijek tvoja, nikakvih kompleksa...
- PRIJATELJ -** Samice se, brate mili, žele udati. I onda ti bude „uvijek tvoja“.
- MUŽ -** (*Smrknuto.*) To je točno. One slobodne vrlo vole prigovarati i žaliti se. Zašto je, na primjer, ne povedeš u kazalište ili u goste... I da ti od nje želiš i treba ti samo jedno...
- PRIJATELJ -** (*Prihvatajući.*) ...I da njoj nije potreban oprez, i dotrajali ogrisci, ostaci i nešto potajno... I kako ona želi da sve...
- MUŽ -** Sve je točno, riječ po riječ. Jesam li ti nešto pričao?
- PRIJATELJ -** O čemu?
- MUŽ -** (*Zbunivši se.*) Paaa... općenito.
- PRIJATELJ -** Čekaj, čekaj! Sastaješ se s nekom, je li?
- MUŽ -** Ni s kim, odakle ti to?
- PRIJATELJ -** Dugo?
- MUŽ -** (*Zbunjeno.*) Ne previše.
- PRIJATELJ -** Ah, zato si ti zadržao s razvodom... Veliš, nije udata?
- MUŽ -** Uglavnom da. U značenju ne.
- PRIJATELJ -** I ti si se u nju, naravno, preko ušiju?
- MUŽ -** Preko ušiju, ne preko ušiju, ali u izvjesnoj mjeri... I, općenito uzevši, donekle čak dosta jako.
- PRIJATELJ -** I, naravno, namjeravaš se s njom oženiti?
- MUŽ -** Što bih? Nisam lud. (*Pogruženo.*) A, općenito, namjeravam.
- PRIJATELJ -** Kakav glupan! Jedan jaram ti je malo?

- MUŽ -** Ali ti nju uopće ne znaš. Hoćeš da vas upoznam?
- PRIJATELJ -** Zašto? Svejedno ti blagoslov ne dam, ne nadaj se.
- MUŽ -** Svejedno, odmah ćeš je vidjeti.
- PRIJATELJ -** Gdje?
- MUŽ -** Ovdje.
- PRIJATELJ -** Ovdje? Ali tvoja žena je rekla da ne očekuje nikoga osim svoje prijateljice.
- MUŽ -** Pa ona i jest njezina prijateljica.
- PRIJATELJ -** *(Preneraženo.)* Shvaćam.
- MUŽ -** Da, brate mili, događa se... Nedavno se doselila k nama u grad. Radi skupa sa ženom.
- PRIJATELJ -** Shvaćam.

Uđe mlada žena.

- MUŽ -** *(Radosno.)* Evo i nje!

Muž je uzme pod ruku i dovodi je do Prijatelja. Ovaj polako ustaje na pozdrav. Šutke se promatraju dugim pogledom.

- MUŽ -** Ovo je moj prijatelj...
- PRIJATELJICA -** *(Prekine ga.)* Ne morate nastaviti. *(Pružajući ruku Prijatelju.)* Vrlo mi je drago. Naslušala sam se o vama podosta dobroga...
- PRIJATELJ -** *(Rukujući se, usiljeno.)* Drago mi je.
- PRIJATELJICA -** Ne znam zašto, zamišljala sam vas drukčije.
- PRIJATELJ -** Razočarani ste?
- PRIJATELJICA -** Ugodno iznenađena.
- MUŽ -** Idem reći ženi da smo svi na okupu.

Muž odlazi u kuhinju i priopćava Ženi da je došla Prijateljica. Žena se na brzinu uređuje. U blagovaonici caruje duga stanka.

- PRIJATELJ -** *(Neljubazno.)* Otkud si se ti stvorila?
- PRIJATELJICA -** Preselila sam se.
- PRIJATELJ -** Pitam, otkud si se pojavila u ovoj kući?
- PRIJATELJICA -** Što, nisam smjela?
- PRIJATELJ -** Pusti momka na miru. Taj zaslužuje bolju sudbinu.
- PRIJATELJICA -** Njegova sudbina tebe se ne tiče.

PRIJATELJ - Ništa, ja ću mu otvoriti oči.

PRIJATELJICA - Ja također.

PRIJATELJ - Na što ciljaš?

PRIJATELJICA - Njegova žena je koješta sa mnom dijelila. Jedino što nisam znala da si to ti. (*S podsmijehom.*) «Kućni prijatelj»...

PRIJATELJ - Još si i ucjenjivačica.

Stanka.

PRIJATELJICA - I tako, sreli smo se prvi put. Ti ništa ne znaš, ja ništa ne znam.

Dogovoreno?

U blagovanicu uđu Muž i Žena.

ŽENA- (*Ljubeći se s Prijateljicom.*) No, konačno! Više nismo znali što bi mislili.

PRIJATELJICA - Kakvu to neobičnu haljinu imaš na sebi... Prava nevjesta.

ŽENA - Ništa osobito. Molim, odmah k stolu.

PRIJATELJ - Da, odavno je vrijeme za piće. (*Sjeda za stol.*)

MUŽ - I za jelo. (*Žustro sjedne za stol.*)

PRIJATELJICA - Rado bih da mi najprije pokažeš stan. Još nisam bila kod vas.

ŽENA - Nema se što vidjeti... Tek smo odnedavno ovdje, još se nismo smjestili.

PRIJATELJICA - Tim zanimljivije. Je li ova stalaža konfekcijska ili ste je naručili.

ŽENA - Muž je sam napravio nacrt.

MUŽ - Ne samo nacrt... I idejnu skicu.

PRIJATELJICA - Izvrsna stalaža. Muž ti je to dobro smislio.

ŽENA - (*Snishodljivo.*) On je moj gazda.

PRIJATELJICA - Pokaži mi spavaonicu.

ŽENA - Počnimo s dječjom sobom. Pazi, da se ne nabodeš na kaktus. (*Odvodi Prijateljicu.*)

MUŽ - Pa, kako ti se sviđa?

Prijatelj učini neodređenu gestu..

MUŽ - Mila je, je li?

PRIJATELJ - Mm-a-ha.

MUŽ - Znao sam ja da ćete se sprijateljiti. Ona se ne može ne svidjeti, je li?

- PRIJATELJ -** Mm-a-ha.
- MUŽ -** Narav joj je - čudesna. I sve u svemu – ljepotica je. Žena joj nije ni do koljena, je li?
- PRIJATELJ -** Mm-a-ha.
- MUŽ -** I, za razliku od žene, uvijek je vesela, uvijek živahna. A osim toga, stekla je takvo iskustvo...
- PRIJATELJ -** Kakvo je iskustvo stekla?
- MUŽ -** Bračno.
- PRIJATELJ -** No, da, ta bijeda ide ukorak s mnogim ženskama.
- MUŽ -** Ali ne zaslužuju sve takvog muža kakav je bio njezin.
- PRIJATELJ -** *(Posegne za bocom.)* Oprosti mi, ali ja bih sad ipak popio čašicu.
- MUŽ -** Daj, daj. Sad se može.
- PRIJATELJ -** *(Natačući.)* Pa kakav je bio njezin muž?
- MUŽ -** Podlac, upisani glupan, egoist... I povrh toga, neizlječivi alkoholičar.

Prijatelj, koji je upravo prinio čašu do usana, vrati je na mjesto.

- PRIJATELJ -** Moglo bi se povjerovati da si ga vidio.
- MUŽ -** Nisam, Bogu hvala. Ali imam tako jasnu predodžbu o tom gadu, da bih ga odmah prepoznao kad bih ga sreo na ulici.
- PRIJATELJ -** A možda se on propio od muke, od tuge.
- MUŽ -** Svi se cugeri na to izgovaraju. Zašto si odložio čašu?

Žena i Prijateljica vraćaju se iz dječje sobe.

- ŽENA -** Sad idemo u spavaonicu. Pazi, kaktus!

Odlaze u spavaonicu i tamo nastavljaju razgovor.

- PRIJATELJICA -** *(Pomno razgledavajući sobu.)* Vrlo je ugodna. Krevet je upravo raskošan.
- ŽENA -** Muž ga je napravio Od dva stara madraca.
- PRIJATELJICA -** *(Otvorajući ogromni ormar.)* Ovaj ste ormar kupili gotov?
- ŽENA -** Ne, muž je napravio skicu i naručio ga prema dimenzijama sobe.
- PRIJATELJICA -** *(Uzdahnuvši.)* I ja bih voljela takav.
- ŽENA -** Dođi da vidiš kuhinju.

Žene prelaze u kuhinju.

- ŽENA** - Sviđa ti se?
- PRIJATELJICA** - (*Zavidno.*) Super.
- ŽENA** - I ovdje je muž napravio svu silu preinaka... Poličice, ručice...
- PRIJATELJICA** - Univerzalni je majstor, a ti si s njim nezadovoljna.
- ŽENA** - Piliti i svrdlati uistinu zna... Ali, kakva je sreća u tome?
- PRIJATELJICA** - U vašem odnosu nema promjene?
- ŽENA** - Samo na gore.
- PRIJATELJICA** - Poduzimaš nešto oko razvoda?
- ŽENA** - Ponešto.
- PRIJATELJICA** - A on?
- ŽENA** - (*Gorko.*) Kao i uvijek. Izvodi kojekakve manevre, koji nikamo ne vode. Jedini, koji ima nekakve koristi od njegovih napora, to je on sâm.
- PRIJATELJICA** - Što konkretno?
- ŽENA** - Spoznaja da nešto radi. Ne dopušta si mirovanje.
- PRIJATELJICA** - (*Virnuvši u pećnicu.*) Fino miriše.
- ŽENA** - Pečenje spremam. Oh, oprost, moram još dovršiti salatu. (*Stavlja kecelju.*)
- PRIJATELJICA** - Trebaš pomoć?
- ŽENA** - Ako ti nije teško, nasjeckaj povrće.
- PRIJATELJICA** - Dobro ti je, on barem ne pije.
- ŽENA** - Možda bi volio popiti, ali nema čime. Zarađuje jedva onoliko koliko ni pod mikroskopom ne vidiš. A ambicije nema ni za groš.
- PRIJATELJICA** - Ambicija samo uništava ljude.
- ŽENA** - Nemoj to govoriti. Muškarac mora znati graditi karijeru. A moj, čime je počeo, time će i u penziju.
- PRIJATELJICA** - A možda njemu više ni ne treba.
- ŽENA** - Njemu, zacijelo, ne treba, ali on hrani domaćinstvo. Ipak ima obitelj. Ja se mrcvarim kao zmija na trnju, a njemu to ništa ne znači.
- PRIJATELJICA** - Nije sreća u novcu.
- ŽENA** - Da, naravno. Kad ga se ima. A kad ga nema? Znaš i sama da meni nije do novca, ali, na kraju krajeva, sve ima svoje granice. Idem gola i bosa, novu haljinu šijem od stare, a podsuknju od bakinog rupca. A tu je još i njegova porodica. Ima ih ne za stan, nego za hotel napuniti.
- PRIJATELJICA** - Pozorno slušam i ne mogu shvatiti: čime on tebi toliko ide na jetra?

ŽENA - Time što je stranac. Je li to neshvatljivo? On je gluh i slijep. Zuri u mene, a ne vidi me. Sluša, a ne čuje. Sjedi ovdje prisutan, a duhom je beskrajno daleko. Govori mi nešto, a zapravo je nijem, jer su svi naši razgovori prazni.

PRIJATELJICA - Kako ste došli do toga?

ŽENA - Sama ne znam. Ipak, bili smo jednom mladi, lunjali smo, sretni, cijele noći i čvrsto znali, jednostavno smo bili duboko uvjereni, da mi nećemo biti kao drugi, da će sve biti čistije, ljepše i, najvažnije, zauvijek. A svršilo je tako da živimo kao i svi drugi, štoviše gore od drugih. Dođe mi da zaplačem. Evo, život prolazi, a ja ničega nemam: ni ljubavi, niti nade. Jesu li naši osjećaji bili lažni, ili ih mi nismo znali očuvati, to sad više nema nikakve važnosti... Dobro, cmizdrenje nema smisla, valja nam sjesti za stol, muški su se načekali...

Otire suzne oči i šminka trepavice. Prijateljica uzima zdjelu sa salatam i krene u blagovaonicu.

PRIJATELJICA - *(Muškima.)* Ne smetam?

MUŽ - Ni najmanje. Upravo smo o tebi pričali. Njemu se mnogo sviđaš.
(Prijatelju.) Je li tako?

PRIJATELJ - Mm-a-ha.

PRIJATELJICA - *(Očaravajući se osmjehne.)* Silno mi je drago. *(Prijatelju.)* I vi ste se meni vrlo svidjeli.

PRIJATELJ - Hvala. *(Stanka.)* Idem pušiti. *(Izađe.)*

MUŽ - Sjajan momak, je li?

PRIJATELJICA - *(Suho.)* Vjerojatno. Moram s tobom razgovarati.

Svršetak prvoga dijela.

Drugi dio

Radnja se nastavlja bez prekida. Muž i Prijateljica stoje jedno prema drugom.

PRIJATELJICA - Moram s tobom razgovarati.

MUŽ - Tu svaki čas može netko ući.

PRIJATELJICA - Moram ti postaviti samo jedno pitanje.

MUŽ - *(Mijenja temu.)* O čemu si pričala s mojom ženom?

PRIJATELJICA - Ni o čemu. Pokazala mi je vaše gnjezdašce. Sad bar znam kako živiš.

Vrlo udobno, nema prigovora.

MUŽ - *(Nesigurno.)* Vrlo mi je drago.

PRIJATELJICA - I meni. Osobito mi se sviđjelo da vam spavaonicu krase krevet koji si ti napravio, a na njemu jedan do drugoga dva jastučića.

MUŽ - *(Zbunjeno.)* Sudiš naprečac. Već sam ti sto puta rekao da s njom ne živim.

PRIJATELJICA - Samo s njom spavaš.

MUŽ - A što bih trebao? Spavati na podu, valjda?

Prijateljica šuti.

MUŽ - Mogu ti dati tisuću časnih riječi...

PRIJATELJICA - Zadrži ih za sebe. Meni pričaš kako se spremaš otići, a sam si uredio cijeli stan poličicama i ručicama.

MUŽ - To ja iz hobbyja radim, kako ne razumiješ? Ispunjavam prazninu u odnosima.

PRIJATELJICA - Nećemo tratiti vrijeme. Reci, kako je svršilo vaše razjašnjavanje?

Muž šuti.

PRIJATELJICA - No, što je rekla?

MUŽ - *(Snuždeno.)* Tko?

PRIJATELJICA - *(Nestrpljivo.)* Tvoja žena.

- MUŽ** - O čemu?
- PRIJATELJICA** - Znači da se još niste razjasnili?
- MUŽ** - Shvati, nekako se to nije desilo. Trebalo je to obaviti uz votku.
- PRIJATELJICA** - Bože moj, što votka ima s tim?
- MUŽ** - Apsolutno ništa. Ali, shvaćáš, nisam mogao. Takav je dan, razumiješ? Iako nije okrugla, ipak je godišnjica.
- PRIJATELJICA** - (*Prasne.*) Što se mene tiču vaše godišnjice! (*Sabravši se.*) Oprosti, ali ja sam na rubu. Iscrpljena sam, a i tebe mi je žao.
- MUŽ** - Porazgovarat ću.
- PRIJATELJICA** - Kao i prošli tjedan?
- MUŽ** - Ovaj put sigurno.
- PRIJATELJICA** - Ti se bojiš pred njom i zinuti.
- MUŽ** - Zbilja, zamolila me da otvorim butelje. (*Ruje po ladicama tražeći otvarač.*)
- PRIJATELJICA** - Ti se sa mnom sprdaš, je li?
- MUŽ** - Što ti je odjednom?
- PRIJATELJICA** - Evo to! Prisjelo mi je sastajanje po zakucima.
- MUŽ** - Misliš da je meni lakše? Ti živiš sama, a ja se sve vrijeme moram pretvarati.
- PRIJATELJICA** - Pa onda prestani.
- MUŽ** - I prestat ću. Još danas ću s njom razgovarati.
- PRIJATELJICA** - Danas?
- MUŽ** - Danas. Časna riječ.
- PRIJATELJICA** - Učini to, jer ja sam na granici.

Uđe Žena noseći pladanj s kojeg se puši pečenje.

- MUŽ** - (*Ugladenim tonom.*) Slažem se s vama. Glumci uvijek moraju igrati na granici svojih mogućnosti.
- PRIJATELJICA** - (*Jetko.*) Meni se osobno u toj predstavi ne sviđaju muške uloge.
- ŽENA** - O čemu to pričate?
- PRIJATELJICA** - O Krasnogorovljevom tekstu „Sad il' nikad“.
- ŽENA** - Našla si s kim ćeš pričati o teatru. Od svih vrsta umjetnosti on voli jedino nogomet.

- MUŽ -** Gdje si našla taj nogomet? Gledam ga jedanput godišnje. Hoće li nam dati nešto da jedemo?
- PRIJATELJ -** *(Dolazeći.)* I da pijemo.
- ŽENA -** Sve je gotovo.
- MUŽ -** Da se raspametiš koliko je trajalo.
- ŽENA -** *(Ne udostojivši Muža odgovorom.)* Sjednite za stol, sve će se ohladiti.

Svi sjedaju, uzimaju jelo itd.

- MUŽ -** *(Prijatelju.)* Na tebi je zdravica.
- PRIJATELJ -** Zašto baš na meni?
- PRIJATELJICA -** *(Slatko.)* Jer ste vi, čini se, stari kućni prijatelj.
- PRIJATELJ -** *(Ustajući sa čašom u ruci.)* Pa što ćemo, prijatelji. Vrijeme leti. Davno je bilo kad sam vas pratio na vjenčanje, i eto... Iako godišnjica nije okrugla, no, kako se kaže... Jednom riječju, ljubav i sloga, poživite jednako složno kao dosad... to jest, budite svima primjer.
- ŽENA i MUŽ -** Hvala.

Svi se kucaju, piju, jedu.

- PRIJATELJICA -** Dopustite i meni da nešto kažem. *(Ženi.)* Hoću ispiti posebno za tebe.
- MUŽ -** Zašto njoj takva privilegija?
- PRIJATELJICA -** *(Stojeći, s dignutom čašom.)* Prvo zato, jer je ona moja prijateljica. Drugo zato, jer je žena središte obitelji. Organizirati obiteljski život, upravljati njime, prinositi tomu na žrtvu, ako je potrebno, vlastite interese, eto, to je ženski posao. A ako to ne možeš, kakva si to, dovraga, žena?... Što sam to rekla... Uopće: za tebe! *(Poljubi Ženu.)*
- PRIJATELJ -** Od srca se slažem. Za ovaj čudesni par! *(Pije.)*
- ŽENA -** Hvala. *(Prijatelju.)* Ne bi me začudilo da sad vikneš „gorko!“
- PRIJATELJICA -** Stvarno, kako smo to zaboravili? Gorko!
- PRIJATELJ -** Gorko!
- PRIJATELJICA -** Gorko!

Muž i Žena izmijene kratki poljubac. Prijatelj i Prijateljica slijede njihov primjer, odloživši vilice.

- PRIJATELJ -** Zašto tako malo?
- ŽENA -** Dalje ćemo kad budemo sami. Jedite, pijte, zašto ste stali?

Ponovno zveckanje noževa i vilica.

- MUŽ -** (*Prijatelju, tiho.*) Čuj, bi li ja mogao tiho ustati, neprimjetno izaći iz sobe i nestati na kraj svijeta?
- PRIJATELJ -** Sjedi.
- MUŽ -** Tebi nikad nije došla želja da sve baciš u vražju mater i odeš kamo te noge nose?
- PRIJATELJ -** Desi se. Sve se desi. Sjedi, kamo ćeš? (*Puni čaše.*) Daj radije... Za opuštanje. (*Pije.*)
- ŽENA -** (*Prijateljici.*) Zašto je tvoj tanjur prazan? (*Mužu.*) Zašto se ti ne brineš o gostima?
- MUŽ -** Da vam izvadim salatu? Ili ste, možda, za piletinu s majonezom? Reklo bi se da je ispala vrlo ukusna.
- ŽENA -** (*Mužu.*) Što ti njoj stalno „vi“ pa „vi“?
- MUŽ -** (*Smjerno.*) Ipak još nismo popili bruderšaft.
- ŽENA -** Pa što to smeta?
- PRIJATELJICA -** (*Smjerno.*) Još se nismo toliko upoznali...
- ŽENA -** Glupost.
- MUŽ -** (*Puneći čaše.*) Pa onda, bruderšaft?

Muž i Prijateljica popiju i poljube se.

- ŽENA -** Trebalo je to i prije.
- MUŽ -** Ideja! (*Prijatelju.*) Popij i ti s njom bruderšaft. Tu smo svi svoji, a vas dvoje se ponašate kao stranci.
- ŽENA -** Ispravno. (*Prijatelju.*) Popij. I ja hoću da se zbližite.
- PRIJATELJ -** Mmm...
- MUŽ -** (*Puneći čaše.*) Sve u svemu, pije se bruderšaft!

Prijateljica i Prijatelj popiju i poljube se.

- ŽENA -** Zašto se vi ponašate tako drveno?
- PRIJATELJICA -** Čini ti se. Normalno se ponašamo.

Svi šute, jedu i piju.

- MUŽ -** Zašto smo tako zašutjeli?
- ŽENA -** O čemu bi pričali?

- MUŽ** - Hoćemo li zaplesati? Postaje pomalo dosadno.
- PRIJATELJICA** - Meni uopće nije dosadno.
- MUŽ** - Trebalo je pozvati veće društvo, govorio sam ja.
- ŽENA** - Sjećam se da su ti se na svadbi svi gosti činili suvišnima.
- PRIJATELJ** - Hoćeš da se i mi sada osjećamo suvišnima?
- ŽENA** - Sad ja neću ništa.
- PRIJATELJ** - A da stvarno zaplešemo?
- ŽENA** - (*Slegnuvši ramenima, Mužu.*) Stavi nešto.

Zazvuči lagani tango. Muž hoće pozvati Prijateljicu.

- PRIJATELJICA** - Prvi ples, po tradiciji, pleše nevjesta s mladoženjom.

Muž povede Ženu i pleše s njom. Prijatelj i Prijateljica ostanu sjediti.

- ŽENA** - A što je s vama?
- PRIJATELJICA** - Ne zovu.
- PRIJATELJ** - Ja se još nisam razveo.
- MUŽ** - (*Prijatelju.*) Daj, daj, ne treba se sramiti.

Sve četvero plešu.

- PRIJATELJICA** - Čuješ, ovo je naš tango! Prepoznaješ ga?
- PRIJATELJ** - Da. Pomalo je smiješno.
- PRIJATELJICA** - Pojavile su ti se sijede.
- PRIJATELJ** - A ti se ne mijenjaš.
- PRIJATELJICA** - Hvala. Pa, kako živiš?
- PRIJATELJ** - Hoću li iskreno, nije previše veselo. A ti?
- PRIJATELJICA** - Ne čini ti se ponekad da smo napravili glupost?
- PRIJATELJ** - Čak dvije. Prvu što smo se vjenčali, drugu što smo se razveli.
- PRIJATELJICA** - Zanima me, što bi bilo da počnemo iznova.
- PRIJATELJ** - To bi bila treća glupost.

Glazba prestane.

- ŽENA** - (*Mužu.*) Stavi nešto veselije, da ne bude tako mučno.

Zazvuči glazba u brzom tempu s reskim, odsječenim ritmom. Sve četvero plešu u očajničkom samozaboravu.

PRIJATELJICA - (*Spotaknuvši se.*) Au!

MUŽ - Što je bilo?

PRIJATELJICA - Peta se slomila.

ŽENA - Nije strašno. (*Mužu.*) Možeš to popraviti?

MUŽ - (*Vrteći u ruci cipelu.*) Pokušat ću. (*Ode po alat.*)

ŽENA - Dođi, navući ćeš nešto moje.

Žena i Prijateljica odlaze u spavaonicu. Žena iz ormara vadi cipele, Prijateljica ih isprobava. Prijatelj ispija dvije čašice jednu za drugom. Muž se vraća s alatom.

MUŽ - Drž.

Prijatelj drži cipelu, Muž počne pribijati potpeticu.

MUŽ - Morao bih sada ipak porazgovarati sa ženom.

PRIJATELJ - Zašto bi „morao“?

MUŽ - Dao sam riječ.

PRIJATELJ - Komu?

MUŽ - (*Baci pogled prema vratima spavaonice.*) Sebi.

PRIJATELJ - Svakako si se odlučio razvesti od nje?

U spavaonici.

PRIJATELJICA - A zašto se ne razvedeš od njega?

ŽENA - Misliš da ne razmišljam o tome?

PRIJATELJICA - Mislim da razmišljaš o tome.

ŽENA - Reći ću ti iskreno: samo o tomu i razmišljam.

PRIJATELJICA - A ne bi li konačno, možda, prestala o tomu razmišljati i učinila odlučni korak?

ŽENA - I ostala sama?

PRIJATELJICA - Sama si rekla da ti on ne treba.

ŽENA - Uistinu mi ne treba... (*Pružajući joj druge cipele.*) Evo, probaj ove.

PRIJATELJICA - Hvala.

ŽENA - Shvati, na ženu bez muža ljudi gledaju... tako...

PRIJATELJICA - Koješta.

ŽENA - Slažem se. Ali nemoj me nagovarati; samotna žena redovito pati od kompleksa manje vrijednosti.

PRIJATELJICA - Ni moja bakica nema takve prepotopne stavove.

- ŽENA -** Kad postanem bakica, možda ću i ja biti suvremenija. A u našoj dobi, priznaj, nekako je pravilnije biti udata. (*Klimne glavom na cipele.*)
Žuljaju?
- PRIJATELJICA -** (*Pred zrcalom.*) Malo.
- ŽENA -** Hoćeš probati ove koje imam na sebi?
- PRIJATELJICA -** Daj.
- ŽENA -** Iskreno govoreći, malo mi je i njega žao. Potpuno je nesnalažljiv. Kamo će on sa sobom?
- PRIJATELJICA -** Ne boj se. Bez tvog pećenja neće umrijeti od gladi.
- ŽENA -** Mislim se, nije li vrijeme da pristavim vodu za čaj?
- PRIJATELJICA -** Pusti. A na račun moje manje vrijednosti, evo što ću ti reći: cijenjena žena je ona koja je slobodna, a ne ona koja, da je ljudi ne bi krivo gledali, pristaje biti neplaćena kuharica. (*Pokazuje prstom na blagovaonicu i kuhinju.*)
- ŽENA -** Ti si općenito protiv braka, je li?
- PRIJATELJICA -** Ovisi kakvog. Može se reći da je brak pregazilo vrijeme.
- ŽENA -** A u zamjenu mu nisu smislili ništa bolje.

U blagovaonici Muž kucka čekićem.

- PRIJATELJ -** Lako to tebi ide.
- MUŽ -** Eu mou ao pvestiti, ai e iod ee ne mou iskoveai.
- PRIJATELJ -** Što ti to mrmljaš?
- MUŽ -** Tei to ao.
- PRIJATELJ -** Što?
- MUŽ -** (*Ispljune čavlice koje je držao među zubima.*) Iako vidiš da mi je gubica puna željeza, ti se navezao na razgovor.
- PRIJATELJ -** Što si mrmljao?
- MUŽ -** Da petu mogu lako pričvrstiti, ali se ispod pete ne mogu iskobeljati. Tebi je to lako, ti si slobodan.
- PRIJATELJ -** Pa što? Misliš da mi je slatko?
- MUŽ -** Svima je bolje nego meni.
- PRIJATELJ -** Ponekih pluseva, naravno, ima...

- MUŽ -** Dakako! Radiš što ti volja. Ideš kamo te volja. Ni pred kim se ne opravdavaš, ne ovisiš o tuđem raspoloženju, nitko ti ne sjedi na grbači niti ti se uvlači u dušu.
- PRIJATELJ -** Ti jednostavno ne primjećuješ udobnosti obiteljskog života. Samcu je dosadno i utopiti se. Već ne znam otkad nisam ljudski pristojno jeo. Ne ovako kao kod tebe: evo, sav stol je prostrt.
- MUŽ -** Ne žene se ljudi radi juhe.
- PRIJATELJ -** Ljepotu se gleda, a juhu se ne srče. Što je bečarski život? Birtija. Ponekad, naravno, ugodna, ali sve vrijeme – odvratna. Potrebno je nekakvo sidro, potrebna je luka, pristanište, tako nešto.
- MUŽ -** Poslušaj ti mene, ne žuri sa ženidbom. Čuvaj se!
- PRIJATELJ -** Čuvam se ja. Ali ipak se, svejedno, ponekad moraš opredijeliti. Ne gradi se gnijezdo u šezdesetoj godini.
- MUŽ -** Ma, tebi šezdeseta, dopustimo, nije ni blizu.
- PRIJATELJ -** I od osamnaeste sam, recimo, poodmakao. Vjeruj mi, uvečer je strašno ući u prazan stan.
- MUŽ -** Onda se ženi.
- PRIJATELJ -** Vezati se sa ženom koja će pola godine biti bolja od svih, a ostatak života gora od svih?
- MUŽ -** Onda se nemoj ženiti.
- PRIJATELJ -** I tako veni, dok se ne pretvoriš u stari panj?
- MUŽ -** Pa što ti zapravo hoćeš?
- PRIJATELJ -** *(Puneći si čašu.)* Da popijemo.

U spavaonici.

- ŽENA -** Zna netko da se sastajete?
- PRIJATELJICA -** Zasad ne.
- ŽENA -** Ali meni ćeš ga pokazati?
- PRIJATELJICA -** *(Uvijeno.)* Pa naravno.
- ŽENA -** Zgodan?
- PRIJATELJICA -** Vidjet ćeš.
- ŽENA -** Namjerava se razvesti?
- PRIJATELJICA -** Teško je reći.
- ŽENA -** Što kaže?

PRIJATELJICA - Kao i svi. Izgovara se na ženu i dijete.

ŽENA - A ta kokoš?

PRIJATELJICA - Kakva kokoš?

ŽENA - No, žena. Voli ga?

PRIJATELJICA - Naravno ne.

ŽENA - (*Obuva cipele.*) Znam ja takve. Po skupoj cijeni drže se za muževe, samo da bi bile udate. (*Sa zadovoljstvom se ogleda u zrcalu.*) Gnusno ih je i pogledati.

PRIJATELJICA - (*Također stoji pred zrcalom.*) Cipele su izvrsne, no meni nekako ne pristaju.

ŽENA - Nosi ih malo, privikni se.

PRIJATELJICA - Haljini, možda, ne pašu? On je, u biti, dobar momak, ali ga je ona tako ubila u pojam...

ŽENA - A na što nalikuje ta vidra?

PRIJATELJICA - Kakva vidra? Žena?

ŽENA - No, da. Neugodna osoba?

PRIJATELJICA - Nije stvar u tome kakva je ona. Ja, općenito, mrzim udate žene.

ŽENA - A sama bi se udala. Je li tako?

PRIJATELJICA - Pa što? Ona ga ne voli, ne brine se o njemu, vara ga – i svejedno je u prvom planu, ima sva prava. I makar on meni predaje i dušu i tijelo, a njoj prljavo rublje i plaću, ona je svejedno na konju, a ja pješke. (*Vrlo ozbiljno.*) Ponekad mi bude tako teško...

ŽENA - Razumijem.

PRIJATELJICA - Ne, ne razumiješ. Evo, zamisli da si stalno sama. Doma, na ulici, u gostima. Svi imaju nekoga, a ti si sama. Ni oslonca, ni budućnosti. Ni djece nema. Strašnije se ne može zamisliti.

ŽENA - Žao ti je što si se razvela?

PRIJATELJICA - Tako smo se uzajamno izmrcvarili, da drugog izlaza nije bilo.

Muž, dovršivši popravak cipele, ode do spavaonice i priključi se ženama.

MUŽ - (*Pružajući cipelu prijateljici.*) Do kuće će izdržati, ali plesati u njoj nije preporučljivo.

PRIJATELJICA - Hvala.

ŽENA - Pa lijepo, idi.

MUŽ - Što znači „idi“? Hoćemo li mi tamo cijelu večer prosjediti sami?
ŽENA - Idi, idi. Mi imamo svoje razgovore.

Muž se nevoljko vraća u blagovaonicu.

ŽENA - Imaš pravo: haljina se ne slaže ovim cipelama. Daj da izaberem nešto što im paše. (*Izvuče iz ormara brdo haljina. Počinje proba odjeće.*)

U blagovaonici.

MUŽ - Ako ti je tako teško, zašto se ne sastaješ s nekom?
PRIJATELJ - A tko je rekao da se ne sastajem?
MUŽ - I sve dosad si o tome šutio!
PRIJATELJ - O nekim stvarima se ne blebeće.
MUŽ - Udata je, je li?
PRIJATELJ - U tom je stvar.
MUŽ - Ali meni si to mogao reći!
PRIJATELJ - Tebi? Mogao sam.
MUŽ - Simpatična?
PRIJATELJ - Prilično.
MUŽ - A temperament?
PRIJATELJ - Normalan.
MUŽ - (*Zavidno.*) Sretnik. Muž ne sluti?
PRIJATELJ - Zasad ne.
MUŽ - Tako mu treba, blesan upisani. (*Smije se.*)
PRIJATELJ - Dobar je on momak. Katkad me čak peče savjest.
MUŽ - Našao si čime ćeš se opterećivati. Vjerojatno je on ni ne voli.
PRIJATELJ - Muževi su ljubomorni i kad ne ljube.
MUŽ - Kakvog to ima smisla?
PRIJATELJ - Evo, na primjer, bi li ti bio ljubomoran, kad bi doznao da te žena vara?
MUŽ - Nemoj me nasmijavati. Ona je hladna kao frižider.
PRIJATELJ - Svejedno pretpostavi...
MUŽ - Nema se tu što pretpostavljati. Njoj muškarac uopće ne treba, vjeruj meni. Nego mi radije reci...
PRIJATELJ - (*Nastojeći izbjeći razgovor o toj temi.*) Što te naše ženske tamo rade?
MUŽ - Ako mene pitaš, probavaju krpe.

- PRIJATELJ** - Hej, djevojčice! Hoćete li brzo?
ŽENA - *(Iz spavaonice.)* Odmah!
PRIJATELJ - *(Mužu.)* Pijmo dotle, što ćemo drugo.

U spavaonici Prijateljica pred zrcalom redom razgledava Ženinu odjeću.

- PRIJATELJICA** - Vrlo zgodan kostimčić. A veliš, nemaš ga kad nositi. Znači, dakle, da si odlučila i dalje dirinčiti?
ŽENA - Mučno je otići u pustoš, nikomu.
PRIJATELJICA - Ali ti imaš komu. To sam se ja, glupača, vezala s oženjenim.
ŽENA - Ti jednostavno nisi svjesna svoje sreće. On će ti uvijek biti vjeran.
PRIJATELJICA - A žena?
ŽENA - Žena se ne računa. To ti je kao vezana trgovina.
PRIJATELJICA - Da si na mom mjestu, drukčije bi govorila. Nema ničega žalosnijeg od tuđega muža. Stalno je nekako snužden, ravnodušan i nesretan. Čak i u krevetu samo gleda na sat. I pritom se tako žuri, kao da hoće prije zadanog roka ispuniti obvezu spram pretpostavljenoga.
ŽENA - Ja ga, donekle, razumijem.
PRIJATELJICA - Ja ne smijem izaći iz ilegale. Za njegove prijatelje i rodbinu uopće ne postojim.
ŽENA - Što će ti njegova rodbina?
PRIJATELJICA - Ništa, ali je ipak uvredljivo. Kupiš mu dar, a on ga se boji ponijeti kući. Pričuvaj ga, veli, kod sebe; uzet ću ga poslije. Nabrala sam čitavu kolekciju.
ŽENA - A daruje li on tebi štogod?
PRIJATELJICA - Možda bi, i volio bi, kad ne bi pred ženom morao pravdati na što je potrošio novac. Nedavno mi je kupio kombine, i to je sve.

U blagovaonici Muž i Prijatelj natežu vino iz boca..

- MUŽ** - Više od svega vole razjašnjavati odnose.
PRIJATELJ - Točno tako. Svi se odnosi svode na njihova razjašnjavanja.
MUŽ - I još vole uzdisati radi neizbježivosti kraja, i jer sve skupa nema budućnosti. Svaki sastanak pretvaraju u tragediju.
PRIJATELJ - U tom su majstori.

U spavaonici.

PRIJATELJICA - Neodlučnost je glavna muška osobina. Čekaju da se sve riješi samo od sebe. Da se žena izgubi u magli, da se djeca rasprše, da komplikacije nestanu. A u iščekivanju toga carstva nebeskog ni zucnuti ne smiješ, a kamoli ga ubrzavati.

ŽENA - I to mu predbacuješ?

PRIJATELJICA - Desi se. Znam da ne valja, ali ne mogu se suzdržati.

ŽENA - Besmisleno. U svim si ga slučajevima dužna samo hvaliti. Čuješ? Samo hvaliti! I ponavljati kako ga razumiješ. Osobito ti, osobito njega razumiješ. A najvažnije je, nikad ne vrijeđaj onu kravu.

PRIJATELJICA - Njegovu ženu?

ŽENA - Da.

PRIJATELJICA - Po tebi, moram je hvaliti?

ŽENA - Sugeriraj mu, da s tobom ništa neće biti onako kao s njom.

U blagovaonici.

PRIJATELJ - Nisi je uspio ni upoznati, a ona se već trga da ti glača rublje. Pogrešan korak, i već si u stupici. Hoćemo li još po jednu?

MUŽ - Cugni. Mene je već primilo, jer nisam navikao.

PRIJATELJ - Pa, ja ću si naliti.

MUŽ - No, usput... Na temu stupice...

PRIJATELJ - Da?

MUŽ - Kako ti se sviđa prijateljica?

PRIJATELJ - Rekao bih da ništa nije idealno.

MUŽ - A ja ti velim, ona je idealna. Skoro idealna. Ima samo jedan nedostatak.

PRIJATELJ - A-ha, ipak ima.

MUŽ - Posve mali. Hoće da se nakon razvoda odmah oženim s njom.

PRIJATELJ - A ti?

MUŽ - Njoj za ljubav ja sam se pripravan ustrijeliti, baciti se u vatru, čak otići s filharmonijom... Ali njoj je jedino važna udaja. Danas mi je postavila izravni ultimatum.

PRIJATELJ - A ti?

MUŽ - U principu nemam ništa protiv. Ali ne odmah. Ne treba odmah.

PRIJATELJ - Ispravno.

MUŽ - Treba mi međuigrice, nekakav nevelik odmorčić. Moram se pribрати.
Vidiš u što sam se pretvorio.

PRIJATELJ - I te kako vidim.

MUŽ - A sjećaš se kakav sam bio? Pjevao sam, plesao bolje od svih na tečaju.
(*Zapjeva neku pjesmu i zapleše, ali, odmahne rukom i sjedne.*) Nevolja je u tom što sam jako oženjen. Da sam bar zericu manje oženjen... Ali oženjen sam svaki dan, shvaćaš? Evo, na primjer, Jermiškin nekako nije previše oženjen. nejm u žena dopušta dan za izlazak, Svaki ponedjeljak je njegov dan. Radi što voliš. Nema raspitivanja. Jednom su joj spomenuli da su joj vidjeli muža s nekom mačkom. A ona om odgovorila: ako je bilo u ponedjeljak, ne tiče me se. Evo, kakvih žena ima.

U spavaonici.

PRIJATELJICA - Ma znaš, najviše od svega mi se sviđa haljina koja je na tebi.

ŽENA - A meni tvoja.

PRIJATELJICA - Da se zamijenimo, može?

ŽENA - Hajde.

Žene svlače haljine.

PRIJATELJICA - Vidi: imamo iste kombinee!

ŽENA - Stvarno... Gdje si ga kupila?

PRIJATELJICA - Poklonio mi je... no... on. Već sam ti rekla.

ŽENA - A meni... muž.

PRIJATELJICA - Da?

ŽENA - Očito su kupovali u istom butiku. Smiješno, je li?

PRIJATELJICA - Vrlo. Hoćeš da ti ga dam? (*Počne svlačiti kombine.*)

ŽENA - Ne treba. Što će mi dva ista?

PRIJATELJICA - Neka.

ŽENA - Ne treba. Ne podnosim tu boju.

PRIJATELJICA - Ni ja.

Još uvijek u kombineima, žene se ogledavaju u zrcalu.

ŽENA - Vidi, slične smo si. I mjere su nam jednake.

PRIJATELJICA - Očigledno.

ŽENA - Kad smo jednako odjevene, to se osobito ističe. Samo da ti još malo frizuru promijenim... (*Popravlja Prijateljčinu frizuru.*) Vidiš? Kao da smo od iste majke.

PRIJATELJICA - Ne bih to nikad pomislila.

Žena oblači Prijateljčinu haljinu, Prijateljica ženinu.

ŽENA - Strašno ti pristaje. Ostajemo tako. Dobro?

PRIJATELJICA - Može. Malo za promjenu.

ŽENA - Idemo, oni su se tamo bez nas ukiselili. Iskreno rečeno, ne ide mi se k njima. S tobom je tako ugodno... Stvarno, kako ti se čini moj prijatelj? Sviđa ti se?

PRIJATELJICA - Još se nisam priviknula na njega.

ŽENA - Da ti iskreno priznam? Jedino s njim se osjećam kao žensko.

PRIJATELJICA - Dobro ti je s njim?

ŽENA - Naravno. Nije to onako kao s mužem.

PRIJATELJICA - Čekaj... A ti se ipak s mužem... No...

ŽENA - (*Raširi ruke.*) Suprug. Četvrt sata tjedno moraš otpjeti. Inače počnu predbacivanja, podozrenje... A komplikacija je među nama ionako napretek.

Žene prelaze u kuhinju. Dobrano pijani muškarci nastavljaju intimni razgovor u blagovaonici.

MUŽ - Kaže se, evo: ženske, ženske... A gdje su te ženske? Pomislim: koliko ih ima na svijetu, kojekakvih: maznih, živahnih, stidljivih, prirodnih, koketnih, skladnih, prsatih, vatrenih, iskusnih, nevinih, produhovljenih, srdačnih... I sve one nisu za mene. Meni je pripala samo jedna žena, a je li ta žena uopće žensko?

PRIJATELJ - Zašto ne bi bila?

MUŽ - Santa, maneken, krokodil – što god hoćeš, samo ne žensko. Velim ti kao muškarac muškarcu: nema gorega od biti s njom. Čista pustoš. To je kao osmo. A sad kao deveto...

PRIJATELJ - Čekaj, čekaj! Znači, ti se s njom...

MUŽ - Kako se mogu izvući, stari moj?

PRIJATELJ - Tko te prisiljava?

- MUŽ -** A što mogu? Počnem li izbjegavati, ona odmah posumnja da imam drugu. A ja je neću izgubiti.
- PRIJATELJ -** Koga? Ženu?
- MUŽ -** Ma, ne... Prijateljicu.
- PRIJATELJ -** (*Smeteno.*) Shvaćam. (*Makinalno uzme s pladnja kost i počne je glodati.*)
- MUŽ -** Daj mi to. (*Uzme začuđenom Prijatelju kost i brižno je zamata u papir-salvetu.*)
- PRIJATELJ -** Što će ti kost?
- MUŽ -** Imam psa u dvorištu.
- PRIJATELJ -** Imaš psa?
- MUŽ -** Susjedovog. Sjajan čuvar. Bistrih očiju. Gazda ga mori glađu, a ja sam se s njim sprijateljio, kužiš? Češkam ga, dragam, svašta mu govorim...
- PRIJATELJ -** A on?
- MUŽ -** I on mene voli. Ali ipak ne onako kao gazdu. Nema pravde.
- PRIJATELJ -** Nabavi svog.
- MUŽ -** Ne da. Šteta. Zamisli, dođem kući, a pas mi trči ususret, sav radostan... (*Uzdahne.*)
- PRIJATELJ -** A ja volim obrađivati zemlju. Htio sam napraviti cvjetnjak, uzgajati cvijeće. Ali za koga?

U kuhinji.

- PRIJATELJICA -** (*Promatra kako Žena slaže pečenje na pladanj.*) I ja bih voljela kuhati... Samo za koga?
- ŽENA -** Hoćeš li pristaviti čajnik da se ugrije?
- MUŽ -** (*U blagovaonici.*) Znači, ostaje nam čajnik?
- PRIJATELJ -** Kakav čajnik?
- MUŽ -** U smislu osjećaja. Na temu termodinamike.
- PRIJATELJ -** A... Hladi se.
- MUŽ -** A ako se čajnik postavi na kuhalo?
- PRIJATELJ -** Ako ćemo tratiti energiju, on će se, jasna stvar, zagrijavati.
- MUŽ -** Ispada da tvoj znanstvenik nije u pravu. Naravno, ako se dvoje ograniče samo jedno na drugo, brzo si uzajamno dodijaju. Ali ipak unaokolo kipti život – možda je upravo to kuhalo? I, ipak, nije da samo gubimo u zajedničkom životu, nego nešto i zaradimo?

- PRIJATELJ -** Izvoli.
- MUŽ -** Znači da se brak ne mora obvezatno hladiti. Treba stalno graditi odnose. Na to trošiti energiju. Onda će sve biti dobro. I to ti je sva termodinamika.
- PRIJATELJ -** Na što ciljaš?
- MUŽ -** Velim ti iskreno. Umorio sam se. Često ni sam ne znam razloge naših svađa. Ponekad je poželim jednostavno zagrliti i reći: „Što je to s nama? Zašto se uzajamno mrcvarimo? Ne bi li valjalo da počnemo sve iznova?“
- PRIJATELJ -** Čuda se ne događaju. Evo si nabrojio svoje „prvo“, „drugo“, i stalno „ona“, „ona“... A tko si ti? Ljepotan? Milijunaš? Genij?

Muž šuti.

- PRIJATELJ -** Osrednje muško, kakvih, s oprostjenjem, ima mnogo, a zahtijevaš za sebe neobičan, idealni odnos.
- MUŽ -** A što, po tebi, trebam zahtijevati?
- PRIJATELJ -** Možda ne treba zahtijevati, nego davati? Možda valja mijenjati sebe, a ne žene?
- MUŽ -** Čuj što to on priča.
- PRIJATELJ -** Poslije desete čašice.
- MUŽ -** Zanima me što ćeš propovijedati poslije dvadesete.

Uđu Žena i Prijateljica. Prijatelji tupo zure i njih.

- PRIJATELJ -** Ne može vas se ni prepoznati. Ne znaš koja je koja.
- ŽENA -** Koja se od nas više proljepšala?
- PRIJATELJ -** Obadvije. Časna riječ.
- ŽENA -** A što vi tu radite?
- PRIJATELJ -** Sjedimo sami i dosađujemo se.
- ŽENA -** Sad ćemo vas mi razdrmati. Daj glazbu.
- PRIJATELJ -** *(Pokrene CD.)* Dame biraju!

Žena poziva Prijatelja, Prijateljica Muža.

- PRIJATELJICA -** *(Ispod glasa.)* Jesi li porazgovarao?
- MUŽ -** Kad sam mogao? Uopće niste izlazile iz spavaonice.
- PRIJATELJICA -** Vrijeme provodiš u darivanju kombinea.

MUŽ - Što s tim imaju kombineji?
 ŽENA - (*Prijatelju.*) No, jesi li odlučio?

Prijatelj šutke nastavi plesati.

PRIJATELJICA - (*Mužu.*) Kad bi ti samo znao kako me sve to umorilo.

MUŽ - Porazgovarat ću s njom, vidjet ćeš.

PRIJATELJICA - Kada? Za godinu dana?

MUŽ - Ovoga časa. sjednimo još na pet minuta...

ŽENA - (*Prijatelju.*) I? Što ćeš mi reći?

Glazba prestaje..

PRIJATELJ - Oprosti, vrijeme da se ide kući.

PRIJATELJICA - Da, očito smo vam dodijali.

MUŽ - (*Zbrzano, zadržavajući Prijatelja.*) Ne pričajte gluposti, nikamo vas ne puštamo.

ŽENA - (*Zbrzano, zadržavajući Prijateljicu.*) Naravno da vas nećemo pustiti. Nismo još ni čaj popili. Sjednite. (*Mužu.*) Natoči vino svima.

Žena servira čaj, pečenu. Svi šutke jedu i piju. M už nastoji pokrenuti razgovor.

MUŽ - Što ima novo?

ŽENA - (*Nakon stanke.*) To ti mene pitaš?

MUŽ - Općenito.

ŽENA - Ako pitaš mene, ništa. Osim što sam nedavno srela Jermiškina...

MUŽ - Pa kako je on?

ŽENA - Dobro. Razveo se od žene.

MUŽ - Jermiškin?! Nije moguće!

ŽENA - Već i sudski.

MUŽ - Pa to je već... To je... (*Ne našavši riječi, umukne.*)

PRIJATELJ - Ne tuguj. Daj da popijemo i sve zaboravimo.

MUŽ - (*Tragički.*) Neću.

ŽENA - Može se pomisliti da je nastupila propast svijeta.

PRIJATELJICA - (*Mužu.*) Zar ti ne shvaćaš da je ponekad razvod najbolje rješenje?

MUŽ - Shvaćam. I te kako shvaćam. Ali Jermiškini... Ne, ne vjerujem! Imali su brak iz ljubavi.

- ŽENA** - Zamisli, ljubav! Devetnaestogodišnja kretenuša zaljubi se u momka, na primjer, samo zato jer on pleše bolje od svih na tečaju.
- PRIJATELJICA** - A ponajviše zato, jer je dorasla do doba za zaljublivanje.
- MUŽ** - Nisu svi takvi glupani i glupače!
- PRIJATELJICA** - Što znamo u mladosti?
- MUŽ** - Treba zabraniti sklapanje braka do dvadesetpete godine.
- PRIJATELJICA** - (*Ironično.*) Do tridesete.
- ŽENA** - Do četrdesettreće.
- PRIJATELJ** - Treba uopće zabraniti sklapanje braka. Barem muškarcima. Ženske puštaj neka se udavaju koliko ih volja, ali muškarcima – zabraniti!
- PRIJATELJICA** - Kako si ti uvijek odlučan.
- ŽENA** - (*Jetko.*) On je, općenito, naš pesimist. Više od svega na svijetu boji se obiteljskog života.
- PRIJATELJICA** - To nije pesimizam, to je kukavištvo.
- MUŽ** - (*Sve pijanije.*) Sve se svodi na to, da mu je život bio zeznut. Za njega se udala jedna mrcina. On je dobar momak, požrtvovan, tako ga je i ulovila nekakva kur...
- PRIJATELJ** - (*Prekidajući ga.*) Daj da radije popijemo i sve zaboravimo.
- PRIJATELJICA** - Ne, neka dovrši. (*M užu.*) Otkud znaš da je ona mrcina? Poznaš je?
- MUŽ** - Ne, ali mi je on sve o njoj ispričao. To je bilo strašnije od noćne more. Ona...
- PRIJATELJ** - Stani. Svoju biografiju objavit ću sam, kad bude vrijeme.
- MUŽ** - (*Prijatelju.*) Ništa se ti ne uzbuđuj. Ona zna što je nesretni brak i razumjet će te. (*Prijateljici.*) Otkako se tako opekao, trpi samački.
- PRIJATELJICA** - Jadan.
- MUŽ** - Jadan, ali ne sasvim. Među nama, curice, ima on jednu simpatiju.
- ŽENA** - (*S ljubomornim zanimanjem.*) Kako?
- PRIJATELJ** - Hoćeš li konačno prestati mlatiti jezikom? Daj-der da radije popijemo.
- MUŽ** - I sve zaboravimo.
- ŽENA** - (*Ljubomorno, Prijatelju.*) Simpatija, veliš? Zašto je nisi doveo ovamo? Upoznale bi je.
- MUŽ** - Nije mogao. Nije ju mogao dovesti.
- ŽENA** - Zašto?
- MUŽ** - Stvar je u tom što je ona udata. Muža ona, uistinu, ne voli...

- ŽENA -** (*Prijatelju.*) A muž nju?
- MUŽ -** Isto ne.
- ŽENA -** (*Prijatelju.*) Pa što ih, onda, veže?
- MUŽ -** Njih? (*Zatečeno, Prijatelju.*) Čuj, a zašto se oni, zapravo, ne razvedu?
- PRIJATELJ -** (*Mračno.*) Pitat ću ih.
- MUŽ -** (*Ženi.*) Eto vidiš, ni on ne zna. Ali, shvaćaš, brak je vraški otporna podvala. Sve slično bi se raspalo, ali on se samim svojim nazivom drži, i to se čvrsto drži.
- ŽENA -** (*Prijatelju, počinjući shvaćati o kome se radi.*) A zašto je ne odvedeš k sebi?
- MUŽ -** A zašto bi? Njemu je i ovako dobro. Sve što mu od nje treba, ima; ne treba mu jaram oko vrata.
- ŽENA -** (*Hladno.*) Razumno.
- MUŽ -** A ona spava i sanja kako bi ga ukebala. Lijepi se na njega kao flaster, ne da mu mira...
- PRIJATELJ -** (*Očajnički.*) Čuj, što ti to svašta melješ?
- MUŽ -** Ispričaj kako ti je postavila ultimatum da je oženiš. Nek se ljudi nasmiju.
- ŽENA -** Ha-ha-ha.
- MUŽ -** Još koliko danas, mora joj odgovoriti.
- PRIJATELJICA -** A muž? Je li moguće da muž baš ništa ne primjećuje?
- MUŽ -** (*Veselo.*) Ni ze-ri-cu.
- PRIJATELJICA -** U što taj gleda?
- ŽENA -** Zna se, kamo gledaju svi muževi – u televizor.
- PRIJATELJICA -** (*Bacivši pogled na Prijatelja.*) Ili u pivsku kriglu.
- PRIJATELJ -** (*Uzvrćajući pogled.*) Ili u druge babe.
- MUŽ -** Slušajte, dajte da popijemo!
- PRIJATELJ -** I sve zaboravimo.
- ŽENA -** Zašto zaboravljati? (*Prijatelju.*) Pričaj nam kako se to ona lijepi za tebe?
- PRIJATELJICA -** (*Otrovno.*) I, najvažnije, za što?
- MUŽ -** Sad ću ja vama sve podrobno opisati.
- PRIJATELJ -** Daj, začepi, konačno, taj svoj ventilacijski otvor! Pijan si!
- MUŽ -** Stvarno mi se vrti. A popio sam samo četiri male čašice. Ni jedan deci.
- PRIJATELJ -** Inače ne piješ, pa te neiskusnoga lupilo. Idi, polij se hladnom vodom.
- MUŽ -** Ne. (*Hrabro i višeznačno.*) Najprije moram porazgovarati sa ženom.

Stanka.

PRIJATELJ - Onda, oprosti, mi ćemo svojim kućama. (*Ustaje ljuljajući se.*)

ŽENA - (*Zadržavajući.*) Nikamo vi nećete. Ostanite prespavati.

PRIJATELJICA - Ovdje?

ŽENA - Zašto ne? Maleni je kod bakice, mjesta ima dosta. (*Prijatelju.*) Donesi iz ostave krevete na rasklapanje.

Prijatelj izađe. Prijateljica skuplja čaše i, bacivši značajni pogled na Muža, ode u kuhinju. Žena ostane sjediti za stolom.

ŽENA - Slušam.

MUŽ - Hoću ti reći... (*Ušuti, šeće po sobi, onda uključi CD. Začuje se tiha glazba.*)

ŽENA - (*Umorno.*) No?

MUŽ - (*Ni sâm ne očekujući.*) Čemu se mi razdvajamo? Zašto se uzajamno mrcvarimo? Ne možemo li živjeti zajednički i veselo? Kao nekada?

ŽENA - (*Začudeno.*) Što ti je odjednom?

MUŽ - Zašto „odjednom“? Ja o tomu razmišljam sve vrijeme, i više jednostavno nemam snage. Tine bi voljela da je sve među nama drukčije?

ŽENA - To ne ovisi samo o meni.

MUŽ - Pripravan sam radi toga na sve što hoćeš. Silno želim normalan život!

ŽENA - Ako to misliš ozbiljno... (*Zamisli se, ustne i prilazi Mužu.*) Možemo li stvarno pokušati?

MUŽ - (*Grleći Ženu.*) Mir?

ŽENA - Mir.

MUŽ - Zauvijek?

ŽENA - Zauvijek.

MUŽ - (*Veselo.*) Eto, palo mi je brdo sa srca! (*Ljubi Ženu.*)

ŽENA - Jednostavno te ne prepoznajem.

MUŽ - Ni ja tebe. Tako lijepa i prodobrena.

ŽENA - To je zato jer nisam u svojoj haljini.

MUŽ - Što s tim ima haljina? (*Hoće je još jednom poljubiti i pritom sruši kaktus.*)

ŽENA - (*Uzrujano.*) No dakle...

MUŽ - (*Vedro.*) Nije strašno. Kupit ćemo drugi, još bolji od ovoga.

- ŽENA -** Toliko godina sam ga uzgajala, a ti: „nije strašno“.
- MUŽ -** Ima li smisla žalostiti se zbog sitnice? Konačno, odlučili smo početi novi život.
- ŽENA -** Ako su moje tuge tebi sitnice, za nas života neće biti.
- MUŽ -** Što će nam taj besmisleni, ružni kaktus? On nas je zaklanjao jedno od drugoga.
- ŽENA -** Ti, naprosto, mrziš sve što je u vezi sa mnom.

Uđe Prijatelj noseći u rukama dva poljska kreveta na rasklapanje.

- MUŽ -** A ti mrziš mene osobno.
- ŽENA -** Dakle, imam i zašto. (*Silovito ode.*)
- PRIJATELJ -** (*Zbunjeno.*) Kamo da ih stavim?
- MUŽ -** Kamo hoćeš.
- PRIJATELJ -** Nekako mi nije jasno tko će gdje spavati. Ti, razumije se, u istoj sobi sa ženom.
- MUŽ -** (*Rastreseno.*) Da, naravno.
- PRIJATELJ -** A ja, možda, s Prijateljicom?
- MUŽ -** (*Naglo.*) Ne!
- PRIJATELJ -** Pa kako onda?
- MUŽ -** Riješit ćemo to poslije.

Prijateljica u kuhinji nervozno puši, Žena u spavaonici plače zagnjurivši lice u jastuk.

- PRIJATELJ -** (*Odlazeći krevete i podižući kaktus.*) Ti nešto opet nisi svoj? Ponovno ste se počupali?
- MUŽ -** Nije u tomu stvar... Evo sad ću s njom porazgovarati i staviti sve točke na i.
- PRIJATELJ -** I mene čeka objašnjenje. Što ću joj reći?
- MUŽ -** Ja znam što ću reći. Ipak je sasvim nemoguće s njom živjeti. Prvo, ona je bezvrijedna domaćica. Sve zaboravlja, ništa joj ne uspijeva, kuća nije pospremljena, ručak nije skuhan, rublje nije ispeglano... Vrijeđa se bez razloga, i pritom još umišlja da rinta kao konj.
- PRIJATELJ -** Naravno, najispravnije bi joj bilo da dođe k meni. Ali, pritom bi nastala sva sila problema...

- MUŽ -** Drugo... Što je drugo? Ah, da, novac. Vječno joj nedostaje. Što mogu, da kradem, što li?
- PRIJATELJ -** A moguće je da se ja, jednostavno, bojim. No, ako se bojim, znači li to da se imam čega bojati?
- MUŽ -** Treće i najvažnije... Ne, o najvažnijemu ćemo poslije, a sad jednostavno: treće...

Radnja se zaustavlja. Najprije nestaje ton i nastavlja se nijem dijalog s gestikulacijom, zatim staju i slike, pa se konačno gasi i svjetlo. Ovim zamrznutim kadrom završava i redoviti krug povorke gnoma.

Svršetak